

komunitator

ČASOPIS FMR-MEDIA • letnik 6. • št. 32 • junij 2006

**Jubilejni Festival
idrijske čipke**

**Končno začetek obnove
idrijske gimnazije**

**Na Dnevu Kolektorja
več kot dvatisočglava
množica**

**150-letnica "idrijske"
Županove Micke**

 Nova KBM
Vaš mobilnik. Vaš denar.

**Vaš mobilnik, vaš denar!
In potni list za potovanje
v romantični Pariz!**

Plačujte z Moneto pri Novi KBM in sodelujte v nagradni igri za potovanje v pravljicni Pariz, mobilnik Sony Ericsson P800 in druge privlačne nagrade. Pravila nagradne igre najdete na www.nkbm.si.

**Do 5. julija poteka v naši banki promocija sodobnih bančnih produktov.
Z veseljem vam bomo podrobneje predstavili tudi delovanje Monete!
Vijudno vabljeni!**

P.S.: Hitro, enostavno in varno plačevanje na vseh prodajnih mestih, označenih z nalepko Moneta širom po Sloveniji, v Idriji, Cerknem in Črnem Vrhu pa trenutno na naslednjih pooblaščenih prodajnih mestih (seznam lahko najdete na www.moneta.si):

- Asi d.o.o., Idrija	- Šiviljstvo Mal, Idrija
- Avto Lev d.o.o., Idrija	- Trgovina Bio-med, Idrija
- Avtomarket Poltrini, Idrija	- Trgovina Danica, Idrija
- Bar Amigos, Idrija	- Vanda Lapajne d.o.o., Idrija
- Bar in galerija pri Črnem orlu, Idrija	- Vulkanizersko Jež, Idrija
- Bar Mestna hiša, Idrija	- avtomati Last, Stojan Lampe s.p. (Zdravstveni dom Idrija, Kolektor Idrija)
- Bar Mlinček, Idrija	
- Comcom d.o.o., Idrija	- Carl d.o.o. Spodnja Idrija
- Cvetje na punktu Ely Mekiš, Idrija	- Kmečki hram Fortuna Robert, Idršek
- Cvetličarna Bonsai, Idrija	- Bar Gabrijel, Cerkno
- Cvetličarna Cvet, Idrija	- Bar Metulj, Cerkno
- Frizerski salon Alenka, Idrija	- Minimarket pri Micki, Cerkno
- Frizerski salon Nataša, Idrija	- Okrepčevalnica Pasice, Cerkno
- Gostilna Kos, Idrija	- Gostišče Metka, Črni Vrh nad Idrijo
- Pica Špica, Idrija	- Trgovina pri Tinetu, Črni Vrh nad Idrijo
- Steklarstvo Luša, Idrija	- Mlinar&Mlinar Miele Center, Ljubljana

***Banka za vse ljudi
in za vse čase!***

Pri nas ste vedno dobrodošli!

**Področje Nova Gorica
Podružnica Idrija**

vsebina

- 4 prireditve**
- Jubilejni Festival idrijske čipke letos prvič junija
- 8 investicije**
- Po več kot sto letih so se končno lotili obnove idrijske realke
- 10 raziskovalno središče za živo srebro**
- Na dobri poti, da Idrija dobi Informacijsko - raziskovalno središče za živo srebro evropskega formata
- 14 promet**
- Župani ob Keltiki pri obnovi te prometnice računajo tudi na evropski denar
- 17 gospodarstvo**
- Množična udeležba na Dnevu Kolektorja
 - Kolektor predlaga spremembo zakona o dohodnini
- 35 obletnica**
- Pred 150 leti je Linhartova Županova Micka vzpodbudila krepitev narodne zavesti v Idriji
- 37 potovanja**
- Idrijčani na poti vzhodno od raja
- 39 saj bi bilo lahko tudi res**
- Ropanje rudniške tehniške dediščine

Fucbal, puol pa kliklejne

“Orka duš Hane! Le za kuga sa Čipkarski festival premaknil lih ki usred svetaunga fucbala?!”

“Je ži prav!” Baš pa dama pred televizije klikleu, nje pa pa aštarijeh!”

Izdaja: FMR - MEDIA založništvo, publikacije in promocija d.o.o.

Direktor: Vojko Božič

Glavni in odgovorni urednik: Filip Šemrl

Uredništvo: Arkova 43, 5280 Idrija, E-mail: fmr-media@fmr.si, tel: (05) 37 73 745, fax: (05) 37 22 515

Sodelavci: Marija Benčina, Miran Eržen, Mirjam Gnezda, Branko Govekar, Niko Jereb, Janez Kavčič, Dejan Novakovič, Janez Podobnik, Polonca Pagon, Filip Šemrl, Polona Šemrl, Milanka Trušnovec

Fotografije: Miran Eržen, Niko Jereb, Foto arhiv Mestnega muzeja Idrija, Danilo Sedej, Filip Šemrl, Polona Šemrl, Milanka Trušnovec

Oblikovna zasnova: Creatim Ržišnik & Perc

Jezikovni pregled: Nuša Radinja

Tajnica uredništva: Zdenka Čibej

Naklada: 7200 izvodov

Naročnina: Časopis je brezplačen

Priprava in tisk: Pagis d.o.o. Idrija

Distribucija: Pošta Slovenije

Časopis si lahko ogledate na spletni strani: www.fmr.si

Naslovnica: Inovacije

Foto: Filip Šemrl

Jubilejni Festival idrijske čipke

Idrija je neločljivo povezana s čipko. Prva omemba čipkarstva v našem mestu sega tri stoletja v preteklost, ves ta čas pa sta se v Idriji ohranjala pomen in vrednost te umetnosti. Leta 1876 je začela delovati čipkarska šola, ki je prestala vse preizkušnje ter preživela. Še več, postaja vse dejavnejša pri ohranjanju, negovanju ter nadaljnjem razvoju klekljanja.

Minulih 25 let je s čipko na poseben način povezan čipkarski festival. Osrednja etnološka, kulturna in turistična prireditve v občini skuša Idriji, Sloveniji in svetu pokazati, da v naših krajih negujemo in ohranjamo v stoletjih pridobljena znanja. Letošnji 25. Festival idrijske čipke je uvedel nekaj novosti. Prva je sprememba datuma. V zadnjih letih je potekal tretji avgustovski teden, letos pa v drugi polovici meseca junija. Povezali smo ga z občinskim praznikom in temu primerno dopolnili tudi slovesno otvoritev. Ob tem velja še posebej poudariti, da bodo po novem čipkarske razstave odprte celo poletje in ne zgolj teden ali dva. Tako si bodo obiskovalci in pravi ljubitelji čipk lahko vse razstave, ki so jih odprli v okviru festivala, ogledali vse do začetka septembra.

Umetniški program z naslovom »Fortuna, vladarica sveta« je združil več kot 160 nastopajočih fš

V prvem delu slovesne otvoritve Festivala idrijske čipke so najprej podelili občinske nagrade, občinstvo in nagrajence pa so nagovorili župan in predsednik upravnega sveta, g. Damjan Krapš, predsednik koncerna Kolektor Group, g. Stojan Petrič kot generalni pokrovitelj ter častna pokroviteljica festivala, evropska poslanka, ga. Ljudmila Novak. Občinski nagrajenci so se predstavili številni publiki in gotovo je prav, da za njihove uspehe in dosežke izve kar najširši krog ljudi, saj si to brez dvoma zaslužijo.

Umetniški program z naslovom »Fortuna, vladarica sveta« je bil zahteven projekt, ki je združil številne nastopajoče in organizatorje. Več kot 160 nastopajočih z izvrstnim Janezom Lotričem na čelu je poskrbelo za vrhunski glasbeni in vizualni užitek. Vsekakor česa podobnega v prihodnje ne bo lahko pripraviti. Izkazalo se je, da je Mestni trg kot nalašč za tovrstne prireditve. Po zaslugi RTV Slovenija so si umetniški program lahko ogledali tudi gledalci iz drugih krajev Slovenije, to pa je brez

Generalni pokrovitelj

KOLEKTORGROUP

Festival idrijske čipke je priložnost za nakup klekljarskih pripomočkov, med njimi tudi papircev fš

dvoma tudi prispevek k promociji našega festivala. V svojem jedru ostaja festival strokovna prireditve o idrijski čipki. Številne razstave, delavnice, predavanja in okrogle mize so bile po večini dobro obiskane. Za občinstvo je posebej privlačno vsakoletno državno tekmovanje v klekljanju. Za nadaljnjo uspešno pot na tem področju so nujni ohranjanje in negovanje doseženega znanja, razvoj in trženje. Spremljivalni, po večini glasbeni program, je ponudil razmeroma pester izbor dogodkov. Tudi vnaprej bo treba skrbeti, da bo ta del festivala, ki skupaj s strokovnim delom sestavlja celoto, ostal kakovosten. Na področju promocije je treba vsako leto storiti korak naprej. Ne samo ljudem v naših krajih, ampak predvsem drugim je treba predstaviti tako festival in klekljanje kot tudi vse drugo v povezavi z Idrijo kot turističnim krajem. Korak naprej pomeni predvsem več promocije in promocijo v najboljših terminih po radiu ali televiziji in na najbolj opaznih straneh v časopisih ali drugih publikacijah.

Med številnimi obiskovalci so se v festivalskih dneh v Idriji mudile tudi soproge generalov vseh članic zveze Nato fš

Ne smemo pozabiti še na nekaj: festivala in njegovih dogodkov ne bi bilo brez sponzorjev in donatorjev. Tem gre zahvala, da je prireditve v taki obliki, kot je, sploh mogoče izvesti. Čipkarski festival je torej preživel prvih 25 uspešnih let. Ob posluhu ter načrtnem in vztrajnem delu ima vse možnosti, da jih doživi vsaj še enkrat toliko. ♦

Dejan Novakovič

Čipkarski festival v Idriji skozi čas

Čipkarski festival oziroma Festival idrijske čipke je etnološka, gospodarska, izobraževalna, kulturna in zabavna prireditve, ki v Idriji poteka vsako leto. Njeni začetki segajo v leto 1953, namen pa je vse do dandanes ostal enak – uveljavitev idrijske čipke v širšem slovenskem in evropskem prostoru. V dneh prireditve se je mogoče udeležiti strokovnih predavanj, okroglih miz in delavnic klekljanja ter si ogledati razstave čipk domačih in tujih razstavljalcev. Stalnica festivala je državno tekmovanje otrok in odraslih v klekljanju. Program dopolnjuje ponudba izdelkov slovenskih domačih in umetnostnih obrti, ne manjka pa niti zabave.

Čipkarski festivali od leta 1953 do leta 1965

Čipkarska zadruga Idrija je prvi čipkarski festival pripravila v nedeljo, 23. avgusta 1953, v okviru t. i. Idrijskega tedna. Med

Program čipkarskega festivala v Idriji, 23. avgusta 1953
arhiv MM

pobudniki festivala je bil brez dvoma tudi Srečko Logar, takratni ravnatelj Mestnega muzeja Idrija.

V program Poletnih turističnih prireditev je bil leta 1955 uvrščen tudi Dan klekljaric, 3. julij. Že prvo leto je bil razdeljen na dva dela: na demonstracijo klekljanja v starem delu mesta ter na tekmovanje v klekljanju, ki je potekalo v Mejci.

8. julija 1956 ob 10.30 so se v veliki kinodvorani (zdajšnjem Filmskem gledališču, op. a.) zbrale klekljarice iz krajev od Trnovske planote do okolice Škofje Loke. Zborovanje je odprl predsednik občine Lado Božič, o stanju in prihodnosti čipkarstva pa je govoril Srečko Logar. Ob 14. uri se je v Mejci začelo tekmovanje klekljaric, ki se ga je udeležilo največje število klekljaric doslej – kar 244.

Leta 1958 je turistični teden v Idriji trajal kar deset dni. Začel se je z Dnevom rudarjev, 3. julija, in se končal s čipkarskim festivalom, 13. julija.

Čipkarski festival je bil znova osrednji dogodek Poletnih turističnih prireditev leta 1965. V nedeljo, 18. julija, naj bi se ob 9. uri v Mejci zbralo več kot dva tisoč klekljaric, vendar se jih je na tekmovanju pomerilo veliko manj – 48 članic in 26 učenk. Kljub začetnemu navdušenju organizatorjev pa Poletne turistične prireditve po letu 1966 niso več bogatile turistične ponudbe Idrije.

Tekmovanje klekljaric v Mejci, 8. julij 1956 arhiv MM

Čipkarski festivali od leta 1986 do leta 1995

V soboto, 13. septembra 1986, je delovna organizacija Čipka Idrija zaznamovala 40-letnico delovanja, Čipkarska šola Idrija pa je istega leta slavila 110. obletnico ustanovitve. Omenjena dogodka sta bila povod za to, da je bil po več kot 20 letih vnovič oživiljen tudi čipkarski festival. Idejni vodja je bil takratni direktor podjetja Čipka Marijan Beričič. Za izvedbo je skrbel pripravljalni odbor za čipkarski festival, katerega koordinator je bil Jurij Bavdaž, tedanji ravnatelj muzeja. Program se je začel ob 9. uri z vodenim ogledom razstave čipk v Galeriji Idrija, ob 10.30 pa je bilo v novi osnovni šoli predavanje Jurija Bavdaža o razvoju idrijske čipke. Največ obiskovalcev se je zbralo popoldne na »Starem placu« (zdajšnjem Trgu sv. Ahacija, op. a.), kamor so tistega leta iz Mejce preselili osrednje festivalsko dogajanje. Ob 14.30 je bil na programu koncert Pihalnega orkestra rudarjev, ob 15. uri pa tekmovanje klekljaric v izdelavi najlepše čipke. Dobro desetletje je festival potekal po ustaljenem vzorcu, organizatorji pa so vsako leto skušali s program vnesti kako novost in pritegniti k sodelovanju tudi druga domača društva; med najbolj dejavnimi velja omeniti Filatelistično društvo.

Leta 1987 je bil čipkarski festival v soboto, 22. avgusta. Za obiskovalce so v središču mesta pripravili predstavitev domačih in umetnostnih obrti. Na stojnicah je prvič našla svoj prostor idrijska kulinarčna specialiteta – žlikrofi.

Leto 1990 je minilo v praznovanju 500-letnice rudnika živega srebra in mesta Idrija. Etnološko-turistična prireditev se je zaradi množice dogodkov razširila na soboto in nedeljo, 25. in 26. avgusta. Mediji so jo označili kot »čipkarski festival rekordov«. V soboto, 28. avgusta 1993, je v prostorih gimnazije potekala čipkarska delavnica, ki so se je udeležile gospe iz osmih evropskih držav.

Leta 1994 se je festival začel v petek, 26. avgusta, ob 19. uri, na gradu Gewerkenegg s predstavitvijo zaščite geografskega porekla idrijske čipke. Temu je na grajskem dvorišču sledila modna revija, na kateri so pokazali oblačila blagovne znamke »Fee«, izdelana z idrijsko čipko. Zasnovali in sešili so jih v podjetju Čipka.

26. in 27. avgusta 1995 je festivalsko dogajanje že teden dni prej napovedal 4. mednarodni fotografski ex-tempore v organizaciji Foto skupine Idrija. Nedeljski dopoldanski program se je prvič začel s tekmovanjem otrok v klekljanju na dvorišču gradu Gewerkenegg.

Čipkarski festivali po letu 1995

Občinski svet občine Idrija je na svoji seji, 28. marca 1996, sprejel Odlok o pripravi in organizaciji čipkarskega festivala v Idriji. Program jubilejnega, 15. čipkarskega festivala leta 1996 je bil sicer »tipski«, a je bil zasnovan širše kot prejšnja leta, saj je zaznamoval tudi dva zgodovinska dogodka: 300. obletnico prve pisne omembe klekljanja v Idriji in 120. obletnico ustanovitve idrijske čipkarske šole. Osrednja prireditev je bila otvoritvena slovesnost z naslovom »Iz srebrne niti si pesem tkem«, v okviru katere so pred poslopjem čipkarske šole dvignili festivalsko zastavo in pripravili ognjemet. Novost je bila tudi spuščanje zastave ob koncu festivala.

Med leti 1996 in 1999 je bilo največ truda vložene v zunanjo podobo prireditve in razporeditev dogajanja prek celega tedna. Leto 2000 je bilo prelomno, saj je bilo prvič več strokovnih prireditev kot prireditev zabavnega značaja. Tako so do zdaj postale že tradicionalne razstave natečaja Združenja slovenskih klekljaric in natečaja čipka leta oziroma Mednarodnega natečaja klekljane čipke, razstave društev in sekcij, gostujoče razstave čipk iz tujine, klekljarske delavnice, podelitve klekljarskih certifikatov, modne revije, demonstracije izdelave žlikrofov v

Dvig festivalske zastave, 22. avgust 1997

arhiv MM

rudarski hiši in srečanja klekljaric. Poseben sklop so strokovna predavanja, okrogle mize, izdaje publikacij itd. Zaradi želje po celostni prenovi festivalske podobe se je ime prireditve leta 2004 spremenilo v Festival idrijske čipke. V novem odloku, sprejetem v začetku leta 2006, so na novo definirane naloge, povezane z organizacijo, pripravo in financiranjem prireditve. Festival, ki je bil letos že 25. po vrsti in je prvič potekal konec junija, si vsekakor zasluži pozornost! ♦

Mirjam Gnezda

ODPRTO:

od 12^h - 22^h
nedelje, prazniki od 12^h - 20^h
ponedeljek, torek - zaprto

- * IDRIJSKI ŽLIKROFI
- * DIVJAČINA
- * MORSKE RIBE
- * JEDI PO NAROČILU
- * VELIKA IZBIRA VRHUNSKIH VIN

Sprejemamo tudi večje skupine
in zaključene družbe

NOVI PAKETI AVTOMOBILSKIH ZAVAROVANJ

V Zavarovalnici Triglav smo prenovili avtomobilska zavarovanja in oblikovali 5 novih paketov. Med sabo se razlikujejo po obsegu in številu zavarovalnih kritij, ki določajo paketne popuste.

Novi paketi Zavarovalnice Triglav: za vsak žep in za vsako vozilo! In z dodatnimi popusti za zveste stranke.

▪ VELIKIPLUS ▪ VELIKI ▪ MALI ▪ MINI ▪ KASKO

KER NIKOLI NE VESTE KDAJ

www.triglav.si

MODRA ŠTEVILKA
• 080 28 64

Predstavništvo Idrija
Zastopstvo Spodnja Idrija,
Zastopstvo Cerčno
Zastopstvo Godovič

Lapajnetova 43,
Na vasi 31
Trg P. brigad 4
Godovič 7

tel: 05 372 76 00
tel. 05 372 10 90
tel. 05 372 32 56
tel: 05 374 74 60

Končno začeta obnova idrijske gimnazije

V Idriji smo bili v marsičem najboljši in v marsičem prvi, zato ne preseneča, da se lahko pohvalimo tudi s prvo slovensko realko. Že pred več kot sto leti so v tej kotlini vzniknili hotenja po srednji šoli, in čeprav prva prizadevanja niso obrodila sadov, naši predniki niso obupali. Vztrajno so trkali na vrata tedanjih oblasti ter pisali pisma visokim in malce nižjim uradnikom. Župan Dragotin Lapajne se je zaradi tega celo osebno odpravil na Dunaj, hkrati pa iskal pomoč pri deželnih in državnozborskih poslancih, čemur bi dandanes moderno rekli, da je lobiral. Občinski odbor mu je »prefrigan« pomagal taktizirati in je svoje dejavnosti za pridobitev srednje šole povezoval s obveznim praznovanjem 70-letnice Franca Jožefa. Želje so se uresničile leta 1901, ko je bila realka tudi uradno ustanovljena, septembra tega leta pa so v Idriji stekle prve ure pouka, po večini v slovenskem jeziku. Žal srednješolsko poslopje takrat še ni bilo zgrajeno, a že septembra 1903 so odprli zdajšnjo stavbo naše realke. Zgrajena je bila po načrtih arhitekta Karla Holinskega, dela pa je izvajalo ljubljansko gradbeno podjetje. Idrijčani so bili ponosni na lepo novo stavbo, ki je krasila staro

Pred začetkom obnovitvenih del in gradnje nove telovadnice za gimnazijo

fš

rudarsko mesto. Sprva so bili ponosni le na poslopje, z leti pa so se vse pogosteje lahko pohvalili tudi z njenimi uspešnimi maturanti. Ti se namreč niso izkazali le za pridne dijake, temveč so v realki pridobljeno znanje uspešno uporabili v okoljih, v katera so jih vodile poti. Med njimi so znana imena, a ne bi jih naštevali, da ne bi po pomoti koga izpustili. Izobraževanje v tej ustanovi je bilo vedno kakovostno, rezultati pa kažejo, da je bilo in še vedno ostaja med najkakovostnejšimi v državi. Uspehi maturantov Gimnazije Jurija Vege, ki zdaj domuje v tej stavbi, so vsako leto odlični in med najboljšimi v Sloveniji.

Bolj in bolj smo bili torej Idrijčani ponosni na naše maturante, vse manj pa na podobo stavbe, v kateri vse do dandanes poteka njihovo izobraževanje. Vedno so sledili času in po tradiciji ohranjali svoje mesto na samem vrhu, česar pa, žal, ne moremo trditi za poslopje, v katerem je komajda še mogoče zagotavljati izvajanje dejavnosti.

Zato smo še toliko bolj veseli, da so naša dolgoletna prizadevanja za obnovo stavbe prepričala državne institucije o nujnosti obnove starega poslopja in graditve nove telovadnice, ki bo zagotavljala izvajanje celotnega izobraževalnega programa na enem kraju. Po letu 2004 je prizadevanja za obnovo poslopja realke pospešeno nadaljevala Občina Idrija in k sodelovanju pritegnila vse, ki bi lahko kakor koli prispevali k ustreznim odločitvi. S številnimi dopisi, zahtevami, sestanki, pogovori in tudi z okroglo mizo na idrijskem gradu je Vlado RS, zlasti pa Ministrstvo za šolstvo in šport vztrajno

opozarjala na več kot nujno rešitev problema. Priznati je treba, da smo v Ljubljani naleteli na odprta ušesa in pripravljenost za sodelovanje, rezultat pa bo predvidoma nazorno viden čez nekaj več kot leto dni, ko naj bi bila prenova idrijske realke končana. Nekam znano se berejo vsi ti postopki. Precej so namreč podobni tistim, ki so jih naši predniki in takratne lokalne oblasti vodili pred več kot sto leti in o katerih je bilo govora v uvodu. Na naslove državne oblasti so tudi v minulih nekaj letih romala številna pisanja, župan je nagovarjal zdaj enega, zdaj drugega ministra, občinska uprava je na državne uradnike naslavljala utemeljene zahteve in prošnje, angažirali so se naši poslanci, vztrajno se je trudil gimnazijski ravnatelj, številni so o tem prepričevali druge in lobirali, pomagali so vsi, ki jim je predvsem do tega, da se v Idriji kaj spremeni na bolje, ne glede na politične barve in prepričanja. In po nekaj več kot sto letih nam je s skupnimi močmi znova uspelo. Tako kot je tedanji župan Dragotin Lapajne dosegel svoj cilj, je tudi zdajšnjemu županu Damjanu Krapšu s sodelavci uspelo projekt pripeljati do najpomembnejše faze – do začetka del. Graditev nove telovadnice in prenova poslopja realke se bosta v kratkem lahko začeli, saj sta minister dr. Milan Zver in direktor podjetja SGP Zidgrad Idrija Igor Božič 23. maja 2006 na Ministrstvu za šolstvo in šport slovesno podpisala pogodbo o izvedbi gradbeno-obrtniških in inštalacijskih del v poslojpu šole, o graditvi športne dvorane, zunanji ureditvi ter o dobavi in postavitvi opreme v prostore gimnazije Jurija Vege. Pogodbena vrednost del, ki naj bi bila končana najpozneje do julija 2007, je več kot milijarda tolarjev.

Zadovoljni s podpisom pogodbe o obnovi arhiv Obč. Idrija

Podpisa pogodbe so se udeležili tudi tisti, ki so pripomogli k realizaciji projekta: idrijski župan Damjan Krapš s sodelavci, poslanec Samo Bevk, minister za okolje in prostor Janez Podobnik, ravnatelj gimnazije Borut Hvalec in predsednica sveta šole Irena Verdnic ter predsednica OO SDS Mihaela Zelenc. Tudi s svojo navzočnostjo ob podpisu pogodbe so pokazali, kako težko pričakovana in kako pomembna je ta naložba za občino Idrija in njeno širšo okolico, iz katere se v idrijsko gimnazijo vpisuje veliko dijakov.

Končno bo torej stavba idrijske realke dobila lepšo podobo, še pomembnejše pa je, da bodo prenovljeni prostori zagotavljali varno in še kakovostnejše izvajanje izobraževalnega procesa. To je jamstvo, da bomo tudi v prihodnosti lahko ponosni na uspešne idrijske maturante, tako kot smo ponosni na tiste iz nekdanjih generacij.

Nekaj pa je vendarle drugače, kot je bilo pred sto leti. Tedaj je

Borut Hvalec, ravnatelj Gimnazije Jurija Vege Idrija fš

Prizadevanja za prenovu starega poslopja idrijske gimnazije in graditev šolske telovadnice so končno obrodila sad! Že pred enajstimi leti sva s takratnim županom in poznejšim poslancem Samom Bevkom začela prve pogovore z ministrstvom v želji, da bi obnovo šole končali vsaj do 100-letnice njenega obstoja. Takrat si nismo predstavljali, da bo pot do začetka del tako dolgotrajna in vijugasta. Nešteto pogovorov in prepričevanj je bilo potrebnih in kar štirje ministri, ki so se zamenjali v tem obdobju, kljub svoji načelni podpori niso občutno spremenili poteka dogodkov. Resen premik se je zgodil šele leta 2003, ko so bili izdelani projekti, pridobljeno pa je bilo tudi gradbeno dovoljenje. Leta 2005 je vlada celotno prenovu šole ter zidavo nove telovadnice vključila v državna proračuna za leti 2006 in 2007.

Ob težko pričakovanem začetku del bi se rad zahvalil ministru za šolstvo in šport dr. Milanu Zveru in njegovim sodelavcem v Sektorju za investicije ter poslancu Samu Bevku, ki je vseh enajst let intenzivno trkal na vrata številnih in tako pomembno prispeval k uresničitvi naših prizadevanj. V zadnjem času sta pomemben delež k temu prispevala tudi idrijski župan Damjan Krapš in gospa Mihela Zelenc. Hvala tudi vsem drugim, ki so s svojimi staljši prispevali k temu, da je bilo z več strani slišati, da tako pomembna in uspešna ustanova potrebuje in si zasluži drugačne razmere za svoje delo.

načrte za stavbo naredil tuji arhitekt, gradilo pa jo je podjetje iz Ljubljane. Avtor načrtov zdajšnje prenove pa je domačin Miro Božič iz podjetja Božič inženiring, dela pa bo opravilo idrijsko podjetje Zidgrad. Nadejamo se torej lahko, da stara realka ne bo imela le nove podobe, temveč tudi pravo idrijsko dušo.

Prav vsi Idriječani se veselimo lepše podobe naše hiše učenosti in večje varnosti njenega zavetja, saj smo prav vsi z njo tako ali drugače povezani. Nekateri smo sami v njej drsali srednješolske klopi, drugi so prihajali v stik z njo prek svojih otrok. Nekateri so v popoldanskem času v njej nabirali dodatno znanje jezikov, računalništva in še številnih drugih programov za odrasle, nekateri pa so jo morda bolj spoznali šele na stara leta, ko so vanjo pripeljali svoje vnuke ali prišli v telovadnico razgibavat svoja ne več tako prožna telesa. Le s težavo bi našli koga, ki v njej ni imel opravkov, čeprav je morda le na volišču v njenih prostorih oddal glas za svojega najljubšega županskega ali poslanskega kandidata ali je ob krvodajalskih akcijah daroval kri.

Vrata, nad katerimi vstopajoče pozdravlja Jurij Vega, se namreč rada odpirajo ob številnih priložnostih in potrebah. Kdo ve, morda tudi njegove kamnite oči komaj čakajo, da bodo zrle v svet s pročelja lepe, predvsem pa varne stavbe prve slovenske realke. ◀

Marija Benčina

*Vir: J. Kavčič: Prvih sto let, Zbornik ob 100-letnici realke, Idrija 2001.

Damjan Krapš, idrijski župan fš

Idrijska realka med letošnjimi počitnicami ne bo tiha in mirna, kot je bila običajno med poletnimi meseci v minulem stoletju. Še kako živahno bo tako v notranjosti stavbe kot v njeni okolici, saj se bodo v dotrajani stavbi prav v počitniških mesecih začela prenovitvena dela, neposredno ob njej pa tudi graditev nove telovadnice.

Kot Idriječan in kot župan sem resnično vesel, da se je projekt, za katerega smo si prizadevali kar nekaj časa, vendarle začel uresničevati.

Veliko si nas je prizadevalo, da bi se to res zgodilo, zato bi se najprej rad zahvalil zdajšnji Vladi RS in njenemu predsedniku Janezu Janši ter ministru za šolstvo in šport dr. Milanu Zveru in njegovim strokovnim sodelavcem, ki jim je uspelo to naložbo vključiti v državni proračun in zanjo zagotoviti več kot milijardo tolarjev.

Zahvalim naj se tudi prejšnji Vladi RS in takratnemu predsedniku mag. Antonu Ropu ter nekdanjemu ministru za šolstvo in šport dr. Slavku Gabru, saj jim je za projekt uspelo pridobiti gradbeno dovoljenje.

Še posebej pa gre zahvala vsem tistim, s katerimi smo si skupaj prizadevali za uresničitev prepotrebne prenove naše realke: poslancu Samu Bevku, ravnatelju gimnazije Borutu Hvalcu in predsednici OO SDS Mihaeli Zelenc, ki je naša prizadevanja dejavno in uspešno uveljavljala po strankarski liniji. Pohvaliti je treba tudi občinsko upravo, saj je z utemeljitvami projekta znala poskrbeti, da so državni uradniki začutili težo tega problema, hkrati pa jim s stalnim opozarjanjem nanj ni dovolila, da bi ga pozabili.

Sam sem se kot župan v ta prizadevanja vključil pred štirimi leti in vesel sem, da mi je uspelo že začete aktivnosti usmeriti tako, da bo projekt uresničen. Tako zahtevnih projektov ne more izvesti en sam človek, zato je dobrodošel in pomemben prispevek vsakega posameznika, delovanje za dosego cilja pa je treba ves čas medsebojno dopolnjevati in nadgrajevati, saj bo samo tako tudi dosežen.

Idrijska realka in njeni maturanti so nam bili od nekdaj v ponos. Znanim imenom iz stoletne preteklosti se tudi zdaj vsako leto pridružujejo novi uspešni dijaki in zlati maturanti. Z njimi, pa tudi s številnimi izobraževalnimi programi in drugimi dejavnostmi se gimnazija uspešno vključuje v vedno širše okolje. Prav gotovo bo v prenovljeni stavbi svoje poslanstvo nadaljevala s še večjim elanom.

Informacijsko-raziskovalno središče za živo srebro

Kot domačin zelo dobro poznam problematiko živega srebra, saj sem jo spoznaval že v svojem poklicnem delu zdravnika, pa tudi pozneje kot župan. Kmalu po prevzemu položaja ministra za okolje in prostor ob koncu leta 2004 sem se podrobneje seznanil s Strategijo Evropske skupnosti za živo srebro. Gre za dokument, ki je začel nastajati v bruseljski administraciji in je bil takrat še precej pomanjkljiv. Slovensko Ministrstvo za okolje in prostor se je nemudoma odzvalo, tako da nam je v strategijo uspelo vključiti posamezne vsebine, zlasti tiste, ki so še posebej pomembne za Rudnik živega srebra, Idrijo in Slovenijo. Tako so bile med pomembne naloge vključene raziskave vplivov živega srebra na okolico ter sanacija območij, ki so obremenjena z živim srebrom. Temu vprašanju sem osrednji poudarek namenil tudi v svojem govoru na zasedanju sveta okoljskih ministrov Evropske unije junija 2005. Mojemu povabilu se je odzvala španska ministrica za okolje Cristina Narbona Ruiz, ki je zaradi rudnika v Almadenu še posebej zainteresirana za sodelovanje obeh držav pri reševanju tovrstnih problemov, in februarja 2006 obiskala Idrijo, s pobudo pa je seznanjen tudi evropski komisar za znanost dr. Janez Potočnik.

V nekaj letih bodo v Evropski uniji popolnoma prenehali uporabljati živo srebro. Slovenija je ena izmed redkih držav, v kateri je o živem srebrom in njegovih vplivih na okolje in zdravje ljudi zbranega veliko znanja in izkušenj, naravno nahajališče živega srebra na območju Idrije pa je pomembno tudi za nadaljnje tovrstne raziskave. Da bi se vprašanja lotili čim bolj sistematično, sem 12. aprila 2005 povabil na sestanek številne slovenske strokovnjake, ki se z živim srebrom srečujejo na različnih področjih svojega dela. Po tem sestanku, na katerem smo ugotovili zdajšnje stanje in zbrali predloge za nadaljnje aktivnosti, sem ustanovil majhno, vendar operativno delovno skupino, ki se je spoprijela z ustanovitvijo središča za živo srebro. S tem naj se zdajšnje dejavnosti ne bi podvajale, saj naj bi skupina predvsem seznanjala javnost z dosežki, stroki pa naj bi pomagala tudi organizacijsko oziroma logistično in jo tako delno razbremenila. Računamo na sodelovanje strokovnjakov z Inštituta Jožef Stefan, iz Kliničnega centra in Univerze na Primorskem, pa tudi na sodelovanje geologov, okoljevarstvenikov in drugih, ki bodo v tem videli vzajemno korist. Poimenovanje »Informacijsko-raziskovalno središče« je pravzaprav delovno in ni dokončno. Želeli smo se izogniti vtisu, da ustanavljamo neko novo raziskovalno telo, pa tudi skrajni poenostavitvi, po kateri bi si ga nekdo morda predstavljal zgolj kot kiosk z zloženkami in brošurami. Sodobne oblike ozaveščanja in izobraževanja potekajo na številne načine. Pomembne so oblike, ki jih omogočajo elektronska sredstva (podatki na internetu, virtualni ogledi), po drugi strani pa tudi te ne morejo popolnoma nadomestiti klasičnih obiskov z ogledi, simpoziji in konferencami. Središče bo torej namenjeno krepitvi informiranja, vedenja in razumevanja pomena tehničnih dosežkov in znanstvenih spoznanj na tem področju. Po mojem je najbolj logično, da središče zraste iz Rudnika živega srebra v zapiranju, saj bo rudnik s tem pridobil nove vsebine za svoje delo. Poleg geološkega opazovanja bomo v prihodnje spremljali tudi dogajanje v okolju ter skrbeli za seznanjanje in ozaveščanje javnosti o spoznanjih v zvezi z živim srebrom.

Znanja, ki ga ima Slovenija o vsem, kar je povezano z živim srebrom, drugod v Uniji primanjkuje, zato so tovrstne dejavnosti zanimive tudi z vidika financiranja s sredstvi Evropske unije. Poimenovanje »Evropski center« pa si bo treba na podlagi rezultatov dela še zagotoviti. Te zadeve Evropska unija financira

na podlagi projektov in ne na podlagi želja, glede na naš strokovni in prostorski potencial pa sem prepričan, da smo na dobri poti. Lahko bi celo rekli, da bomo z ustanovitvijo središča rudniku vdihnili novo življenje, vendar zdaj ne bomo več gradili na materialni proizvodnji, temveč na prenašanju znanja. Središče bo sčasoma v Idrijo pritegnilo tudi nekaj več obiskovalcev. T. i. kongresni turizem je za vsak kraj zelo zanimiv, saj je znano, da so obiskovalci dobri gostje in uporabniki tudi drugih storitev. Za kaj takega bo seveda tudi na Idrijskem treba še kaj postoriti. ♦

Janez Podobnik

V okviru zapiralnih del bo treba sanirati tudi območje topilnice. Ta bi lahko bila ena od možnih lokacij Informacijsko-raziskovalnega središča, saj bi z vnovično postavitvijo Špirek - Čermakove peči obiskovalcem lahko predstavili, kako so v preteklosti predelovali rudo in iz nje pridobivali živo srebro, postopek pa bi lahko nadgradili tudi z novimi sodobnimi spoznanji o nevarnostih pri uporabi te tekoče kovine. Ker bo morala tudi naša država upoštevati evropske zahteve po izločanju živega srebra iz posameznih izdelkov, bi lahko na območju topilnice uredili državni center za njegovo predelavo in skladiščenje. V Idriji je namreč dovolj znanja za kaj takega. Druga lokacija, na kateri bi lahko bil sedež Informacijsko-raziskovalnega središča, je območje jaška Kajzer. Lokalna skupnost namreč resno razmišlja, kje naj bi zgradili hotel. Ta bi lahko stal prav ob vhodu v krajinski park Zgornja Idrijca, jašek Kajzer pa bi z mestom lahko povezoval vlakec, ki je nekoč že vozil rudo v topilnico, ali podobno prevozno sredstvo.

Vem zakaj.

Ujemite več
s svojim
naložbenim
zavarovanjem!

**Naložbeno življenjsko zavarovanje
NLB Naložba Vita Multi**

Nova, prilagodljiva oblika naložbenega življenjskega zavarovanja, ki omogoča aktiven izbor skladov skozi celotno obdobje zavarovanja. Storitve je na voljo v bankah NLB Skupine in v Banki Celje.

www.nlb.si

NLB

Zavarovalnica, ki sklepa zavarovanje: NLB Vita, življenjska zavarovalnica d.d. Ljubljana. Zavarovanje trži: Nova ljubljanska banka d.d., Banka Domžale d.d., Koroška Banka d.d., Banka Zavarje d.d. in Banka Celje d.d., ki pri tem nastopajo kot zavarovalni posrednik. NLB Naložba Vita Multi ni depozit in ni vključena v sistem zamenjenih vlog. NLB Naložba Vita Multi je naložbeno življenjsko zavarovanje, pri katerem je donos v celoti odvisen od gibanja vrednosti enot investicijskih skladov. Vračilo najmanj neto vplačane premije ob izteku sklada je naložbeni cilj upravitelja investicijskega sklada. Obstaja tveganje, da bi znesek izplačila naložbenega življenjskega zavarovanja lahko bil nižji od neto vplačane premije. To tveganje, ki ga sicer preizema zavarovalec, zmanjšuje jamstvo KBC Bank NV opisano v pogodbeni dokumentaciji.

April 2006

4. april – Filatelistična zveza Slovenije je delo idrijskih filatelistov znova razglasila za najboljše v minulem dveletnem obdobju, s tem pa so domači filatelisti ubranili prvo mesto, osvojeno leta 2003. Uvrstitev ne preseneča, saj se prvaki lahko pohvalijo z bogato bero 66 društvenih izdaj.

7. april – V Spodnji Idriji se je uradno začelo praznovanje letošnje 850-letnice kraja, ki sovpada s postavitvijo cerkve Marije na Skalci. Z njo so zaradi bogate zgodovine povezane številne legende. Prva letnica, ki so jo odkrili v Nadškofijskem arhivu v Ljubljani, je leto 1156, z njim pa sovpada tudi začetek Spodnje Idrije.

13. april – Po štirih mesecih se je spet sešel cerkljanski občinski svet. Premor med zasedanjema je po besedah župana Jurija Kavčiča posledica želje, da bi proračunski dokument pripravili že po novi metodologiji. Tako bo po predlogu cerkljanska občinska blagajna »težka« približno 1,2 milijarde tolarjev.

16. april – Črnovrško smučišče SC Cerkno je bilo letos razglašeno za najboljše smučišče v naši državi. Po zaslugi vremena je smučarski center prvič v svoji več kot dvajset let trajajoči zgodovini sezono podaljšal vse do velikonočnih praznikov. Njihove smučarske naprave so prepeljale več kot 3 milijone smučarjev in izletnikov. Sezona bi bila celo rekordna, če jim med domačimi zimskimi počitnicami ne bi zagodlo vreme, ki je ponagajalo prav vsem slovenskim smučiščem.

17. april – Zveza prijateljev mladine iz Idrije se je spet lotila tradicionalne akcije »Odstopim, odstopiš«, v okviru katere zbirajo in menjavajo oblačila, igrače in druge potrebine, ki jih otroci in starejši ne potrebujejo več, marsikdo pa bi jih bil zaradi pomanjkanja vesel. Po besedah predsednice in pobudnice akcije Lidije Kleindienst je akcija doslej dosegla in preseгла vsa pričakovanja, saj je tako marsikateri otrok iz socialno ogroženih družin dobil tisto, kar je potreboval.

18. april – Rdeča nit vladnega obiska na Idrijskem je bila nujnost posodobitve državne ceste med Idrijo in Logatcem. Z

ministrom za promet Janezom Božičem so med drugim razpravljali o tem, kako v okviru četrte razvojne osi približati Idrijo svetu.

21. april – Idrijski Mestni muzej, Muzejsko društvo in Rudnik živega srebra v zapiranju so v Idriji pripravili posvetovanje o evropskem pomenu idrijske naravoslovne dediščine. Organizatorji posveta so na ta način želeli domači in širši javnosti zbuditi zavest o tem, da je bila Idrija že od 18. stoletja in še prej vpeta v evropske tokove ter da se je v tem mestu rodila tako slovenska botanika kot tudi druge naravoslovne vede. Za povečanje turističnega obiska je nujna promocija bogate idrijske naravoslovne dediščine, seveda ob pomoči občine in države.

30. april – Planinsko društvo iz Cerkna je pripravilo zimski pohod na Porezen, ki bi moral biti že marca, vendar so ga morali zaradi obilice snega preložiti. Tudi tokrat je bilo vreme slabo, zato se ga je udeležilo najmanj pohodnikov doslej. Cerkljanski planinci so se odločili, da pohoda ne kaže prelagati na poznejši datum, saj so tedaj že druge prireditve, zato bodo pohod še naprej pripravljali marca, če bo vreme slabo, pa ga ne bo.

Maj 2006

1. maj – Idrijčane in Spodnjeidrijčane so spet prebudili zvoki prvomajske budnice, za katero po tradiciji poskrbi Godba rudarjev. V Cerknem pa prvomajsko budnico zaigra tamkajšnji Pihalni orkester Ete. V Spodnji Idriji je znova odprl vrata tamkajšnji športni park. Športno društvo Grča je organiziralo tradicionalno družinsko kolesarjenje s ciljem na Hleviških planinah, kjer je OO SD pripravila tradicionalno prvomajsko srečanje. Slavnostni govornik je bil poslanec Samo Bevk. Na Cerkljanskem pa so pripravili že 6. pohod na Kojco.

3. maj – Gimnazija Jurija Vege je pripravila tradicionalno srečanje mladih raziskovalcev srednjih šol severnoprimske regije, v okviru katerega so izbrali raziskovalne naloge za državno tekmovanje. Letos se je število raziskovalnih nalog v primerjavi z lani zmanjšalo kar za polovico. Razloga za to sta priprava na maturo in boj za čim večje število točk, ki mladim odpirajo vrata na zelene fakultete, raziskovalno delo pa jim, žal, ne prinese nobene dodatne točke.

7. maj – Po več letih prizadevanj je šebreljskemu društvu za zaščito želodca končno le uspelo pridobiti ustrezen zaščitni znak z geografsko označbo šebreljski želodec. Postopek za zaščito te suhomesnate specialitete je trajal kar

šest let. Zdaj mora društvo k pridelavi, ki ji geografska označba nalaga visoke zahteve glede proizvodnje, spodbuditi čim več proizvajalcev v vasi na Cerkljanskem, po kateri želodec tudi nosi ime.

12. maj – Ydria sport, ki upravlja z Modro dvorano v Idriji, je na Nizozemskem kupil 600 kvadratnih metrov veliko drsališče, ki je za zdaj edino te vrste pri nas. Na umetnem drsališču, ki ga bodo odprli jeseni, bo hkrati lahko drsalo 200 ljudi. Odluka tovrstnega objekta je predvsem v tem, da je mogoče drsalno površino zelo hitro pripraviti in da ni preveč občutljiva na nenadne spremembe vremena in temperature.

17. maj – Idrijska Kmetijsko gozdarska zadruga se je pred prilagoditvijo nekaterih svojih trgovin Mercatorjevemu franšiznemu sistemu lotila njihove prenove. Vanj bosta najprej vključeni prodajalni živil v Idriji in Črnem Vrhu nad Idrijo, do konca leta pa še v Šebreljah. V svojih tehničnih trgovinah pa večjih prenovitvenih del za zdaj ne načrtujejo, čeprav tista v Cerknem obratuje v neprimernih prostorih.

18. maj – Ob letošnjem dnevu muzejev so v Cerkljanskem muzeju odprli razstavo otroških zbirk. To še zdaleč ni bila prva otroška razstava v tem muzeju. S tokratno so želeli predvsem poudariti, da je muzej prostor, odprt za druženje, neformalno izobraževanje, za različne kulturne in socialne akcije. Na razstavi je sodelovalo 66 otrok, ki so zanjo prispevali 33 različnih del.

18. maj – Za kratek čas sta šolske klopi na idrijski gimnaziji zamenjali dve generaciji maturantov, ki jih med seboj loči petdeset let. Zbranim maturantom, ki so na Mestnem trgu zažgali cvek, se je pridružila tudi prva generacija gimnazijcev po ukinitvi prve slovenske realke.

20. maj – Na 11. mednarodnem Jazz festivalu v Cerknem, ki ga je spet pripravil Gabrijel fest, so se širši javnosti predstavili nekateri najdrznejši in najbolj ustvarjalni domači in tuji glasbeniki ter različni obrazi jazz in podobnih kreativnih godb.

22. maj – Na Kendovem dvorcu

v Spodnji Idriji so podpisali akt o ustanovitvi konzorcija razvojnega projekta visokošolskega izobraževanja na področju naravoslovja in sodobnih tehnologij. Ta bo skrbel za uravnotežen

razvoj dveh mladih primorskih univerz, ki delujeta v obeh regijah. Podpisniki menijo, da bodo s tem spodbudili državo k decentralizaciji naravoslovnega in tehniškega visokošolskega

izobraževanja, saj bi na ta način omogočila uravnotežen gospodarski razvoj Slovenije.

24. maj – Natanko pred 25 leti so v Idriji odprli novo osnovno šolo, ki so jo zgradili s sredstvi tretjega občinskega samoprispevka takratne idrijske občine. Graditve druge faze so se lotili konec osemdesetih let z denarjem iz petega občinskega samoprispevka, v naslednjih letih pa so poskrbeli še za ureditev njene okolice in zgraditev veznega hodnika med šolskim poslopjem in Modro dvorano.

27. maj – V Govejku so se srečala turistična, kulturna in sorodna društva iz idrijske in cerkljanske občine. Tradicionalni družabni dogodek že nekaj let pripravljajo gostitelji v sodelovanju z radiem Odmev. Po navadi

na srečanje povabijo društva, ki so med letom pripravila različne prireditve in tekmovanja ter s prostovoljnim delom popestrila dogajanja na vasi

28. maj – Koprski pomožni škof dr. Jurij Bizjak je v Godoviču odkril spomenik pokojnemu župniku Ivanu Kobalu, ki je vrsto let služboval v tem kraju, sicer pa ima veliko zaslug za nastanek in razvoj gibanja Pot.

NA SONČNEM BREGU IDRIJCE

Težko je življenje v hribih, tam kjer zemlja kljub vestni obdelavi le slabo obrodi. Na ramah nosijo ljudje gnoj navkreber, na ramah v koših prinašajo sadove domov, največkrat po taki strmini, po kateri se človek iz mesta še prazen ne bi upal.

Tako je življenje v štirih prijaznih vasicah sončnega pobočja Idrijce, v Jaznah, Otaležu, Plužnah in Lazcu, vendar pa je v njih vsako leto bolj živo. Lani so gradili novo cesto v Lazec, predlanskim vodovod v Otaležu, še prej so elektrificirali vasi, zgradili lep združni dom, do njega lepo cesto... Kar precej je pomembnih prireditev, ki so spremenile zunanjost vasi in preobrazile ljudi. Ti so postali vestni graditelji nove družbe. Postali so ljudje, ki se čvrsto umikajo preteklosti in ustvarjajo predvsem za novi rod lepšo bodočnost.

Letošnji prvi maj proslavljajo z novo delovno akcijo. Zgradili bodo cesto iz Lazca v Senožet, v Pluženjski hrib. Ta pot bo za prebivalce teh vasi pomembna pridobitev. Po njej bodo lahko vozili seno domov na vozovih. Olajšani bodo veliki naporu teh ljudi, ki so doslej vlačili seno po veliki strmini kar na vejah. To je bilo izredno težko in celo življenjsko nevarno.

Tako si ljudje v teh naprednih krajih iz leta v leto lajšajo svoje življenje. Pridne članice idrijskega čipkarskega podjetja si nič več ne kvarijo oči pri petrolejkah. V prijetni družbi in ob električni razsvetljavi ob zvokih radia predstavljajo bučike daleč v noč...

Vzorna kmetijska zadruga v Otaležu nenehno skrbi za razvoj kmetijstva. Ljudje se radi ravna po njenih nasvetih. Zasadili so že mnogo sadnih dreves, uporabljajo umetna gnojila, preurejajo svoje neprimerne hleve, izvajajo selekcijo živine in pričenjajo pravilno kolobariti. Zadruga pa prireja razna predavanja, tečaje, kmetijske razstave, tekmovanja in tudi finančno podpira posameznike. V kulturno-prosvetnem delu pa je kulturno-prosvetno društvo »France Bevk« doseglo lepe uspehe. Vso pohvalo zaslužita zlasti pevski zbor in glasbena šola.

Tako je danes življenje v vasicah sončnega pobočja Idrijce. Tu ljudje vsako leto dočakajo svoj delavski praznik z dokončano ali vsaj začeto delovno akcijo.

Slovenski Poročevalec, 30.4.1956

Pomembne proslave v Idriji

Ob zaključku letošnjega šolskega leta bodo zapustili po osvoboditvi prvi maturanti popolno gimnazijo v Idriji. Ob tem pomembnem dogodku bodo proslavili še vrsto zgodovinskih in kulturnih obletic. Jubilejni mesec se bo začel 2.junija z javnim koncertom sindikalne godbe na pihala in svečano sejo prostovoljnega gasilskega društva. Z budnico se bo začel dne 3.junija dan gasilcev, ki bodo slavili 65-letnico ustanovitve svojega društva. Glasbena šola bo priredila 9.junija ob desetletnici obstoja koncert, naslednji dan pa bo pester popoldan cicibanov in pionirjev. Dne 13.junija se bo predstavila mladina z dramo Toneta Čufarja »Polom«. 16.junija bodo pripravili pisan spored primorski taborniki, ki bodo imeli svoj zbor. Gimnazijski pionirski odred bo nastopil s spevoigro »Triglavska roža«. Mladinski dan bo 17.junija. Začel se bo z budnico, nadaljeval s fizkulturnimi prireditvami in končal z javnim telovadnim nastopom mladine. Gimnazijci se bodo 19.junija predstavili gledalcem z igro »Srci v cvetju«, folklorna skupina gimnazije in osnovne šole pa bodo nastopile 23.junija na večeru narodnih plesov. 25.junija bo koncert mladinskega in pionirskega pevskega zbora pod vodstvom prof. Maksa Pirnika. Ob svečanem zaključku pouka bo 26.junija odkrila mladina spomenik idrijskemu rudarju, 27.junija pa bo v počastitev zgodovinskih in kulturnih obletic svečana seja OLO, sprejem pri predsedniku občine in koncert sindikalne godbe na pihala. Svoboda pa se bo predstavila z dramo Miška Kranjca »Pot do zločina«. Isto društvo bo priredilo 30.junija vokalnoinstrumentalni koncert, 1.julija pa bodo prvi del slovesnosti zaključili s partizanskim dnevom, ko bodo na Vojsčici odkrili preurejeno partizansko grobišče.

Drugi del jubilejnih svečanosti se bo začel 2.julija s turističnim tednom. Ta dan bodo športne prireditve rudarjev, koncert in proslava 10-letnice mladinskih brigad; 3.julija bodo s številnimi prireditvami počastili dan rudarjev. 7.julija bo gostovala v Idriji Svoboda z Vrhnike, naslednji dan pa bo slavnostno zborovanje in tekmovanje čipkaric. Poleg naštetih bo še vrsta drugih prireditev, zaključili pa jih bodo z veseljem večerom idrijske mladine.

Slovenski poročevalec, 16.5.1956

Občine v skupni projekt povezala Keltika

Morda se še kdo spominja rdeče plošče, ki jo je pred nekaj več kot četrto stoletja v javnost poslal Tone Fornezz - Tof in ki je bila skorajda nemudoma po izidu umaknjena s prodajnih polic. Takrat so bili drugačni časi in nekatere vrste humorja pač niso bile dovoljene.

Na tej rdeči plošči je Tof med drugim razglabljal tudi o slovenskih cestah. Da so pravzaprav največja turistična zanimivost, je ugotovil, saj morajo turisti zaradi njihovega slabega stanja voziti počasi in imajo tako priložnost videti prelepo slovensko naravo. Četrto stoletja je minilo, uvedena je bila demokracija in nič več ni prepovedano. Nasprotno, dovoljeno je vse in še več, tako zelo so se časi spremenili.

Več kot bo takih gradbišč, čeprav moramo biti vozniki pred semaforji strpni, prej se bomo lahko po Keltiki vozili normalno

Naše prometnice pa z izjemo avtocestnih povezav niso doživele kakih večjih sprememb. Le dejstvo »sama jama« se zdaj pojavlja na asfaltu namesto na makadamu. Še zlasti za lokalne ceste in javne poti, za katere morajo skrbeti občine, velja Tofova pripoved v nemško-slovenski spakedranščini: »Turisten mus langsam faren und zo videti lepa sloveniše priroda.«

Da je treba po njih voziti počasi, je res, vendar voznik razen cestišča, ki mu nameni vso svojo pozornost, da varno pripelje na cilj, ne vidi kaj prida drugega. Pa še volje ni take, da bi ga kaj posebej mikalo gledati okrog sebe.

Ker so časi dandanes taki, da bi ceste morale omogočati hiter in predvsem varen prevoz, in tudi zato, ker je v slogi moč, so se občine Posočja in Idrijsko-cerkljanskega območja povezale v skupnem projektu reševanja problematike občinskih cest, saj v občinskih proračunih nobena nima dovolj denarja za njihovo posodobljanje.

Že decembra 2004 so župani občin Bovec, Cerklje, Idrija, Kanal ob Soči, Kobarid in Tolmin na pobudo idrijskega župana Damjana Krapša podpisali pismo o nameri ter se na ta način zavezali za sodelovanje pri reševanju te problematike. Znova so se sešli v začetku junija letos ter na sestanek povabili tudi predstavnico Idrijsko-cerkljanske razvojne agencije – ICRA, ki bo izvajalec in koordinator vseh potrebnih dejavnosti za pripravo projektov, ter predstavnike podjetja Projekt Nova Gorica, ki pomaga občinam pri pripravi vse potrebne dokumentacije.

Cilj sodelovanja je skupen projekt, na podlagi katerega bi tako od države kot Evropske unije pridobili nepovratna sredstva za posodobitev občinskih cest. Za vse te občine namreč še kako

Župani občin ob Keltiki računajo tudi na evropski denar

velja, da so ceste na njihovih območjih v slabem, nekatere pa celo v katastrofalnem stanju, za njihovo obnovo pa v občinskih proračunih ni mogoče zagotoviti toliko sredstev, da bi jih kolikor toliko zadovoljivo obnovili.

Podjetje Projekt je na sestanku že predstavilo zasnovo inventarizacije vseh občinskih cest, ki bo podlaga za pripravo nadaljnjih projektov, ki jih občine potrebujejo za pripravo vloge za pridobitev državnih in evropskih sredstev. Za vseh 1.372 km lokalnih cest in javnih poti bodo naredili posnetke 100 metrov dolgih odsekov s posnetki cestnih elementov, potem pa bodo v evidenčni list vsakega odseka vnesli vse potrebne podatke in posebnosti. Za vsako občino bodo določili prednostni seznam obnove cest, na razpise pa se bodo prijavljale vse občine hkrati, in to s cestami, uvrščenimi v isto prednostno skupino, saj to zagotavlja najpravičnejšo soudeležbo pri pridobljenih sredstvih. Najpozneje v osmih mesecih bo za vsako občino izdelan celoten popis z grafičnim delom, poročilom, posebnostmi cest in stroški, vključeval pa bo tudi filmske posnetke na DVD-ju in fotografsko gradivo. Na vzorcu 400 metrov ceste povprečnega tipa so bili stroški za primerno ureditev kilometra ceste ocenjeni na 30 milijonov SIT.

Po mnenju županov bo tako strokovno zasnovan pristop spremenil mačehovski odnos države do te problematike, seveda pa se je treba zavedati, da bodo morale občine v svojih prihodnjih načrtih razvojnih programov in proračunih predvideti potrebna sredstva za lastno soudeležbo, ki je nujna za pridobitev evropskega denarja. Občina Idrija je to že storila, na voljo pa ima tudi možnost najetja posojil. Vsekakor se za to splača truditi še naprej, morda bi morali ta prizadevanja še pospešiti, saj bo ta projekt, ki daje upanje v ureditev cestne infrastrukture, prispeval tudi k izboljšanju bivanjskih razmer in ohranitvi poseljenosti tega konca Slovenije.

Še ta mesec (torej junija) naj bi občine o tem podpisale pogodbo, prav tako pa naj bi podpisali tudi pogodbo med občinami in ICRA kot izvajalcem in koordinatorjem potrebnih dejavnosti za pripravo projektov. S tem bomo še za korak bliže cilju, da bi se po lepi severnoprimorski deželi v prihodnje vendarle bolje in varneje vozili. In ko bo temu tako, bomo dojemljivejši tudi za naravne lepote in turistične zanimivosti. ➔

Marija Benčina

Nagrade najzaslužnejšim

Idrijski župan Damjan Krapš in predsednik občinske komisije za podeljevanje nagrad Bojan Sever sta podelila letošnje občinske nagrade. Osrednjo nagrado Jožefa Mraka je prejel dolgoletni dekan Stanko Medvešček za obnovo številnih idrijskih cerkva in kapel. Priznanje je šlo v roke Cvetku Svetliku za ohranjanje spodnjejdrjske kulturne dediščine, prostovoljka Metka Pavšič je bila nagrajena za predano delo s slepimi, otroki in starejšimi, Elvira Hasanagić, obetavna operna pevka, je prejela nagrado za mlade ustvarjalce, športni pedagog Rado Vehar pa za trenersko delo z mladimi košarkarji. Pirnatova nagrada je bila tokrat namenjena idrijski Glasbeni šoli, ki praznuje 60-letnico.

Zgledno obnavljanje partizanskih spomenikov

Na delovnem obisku v Idriji sta se pred dnevi mudila predsednik Zveze združenj borcev NOV Slovenije dr. Janez Stanovnik in predsednik Sklada Staneta Rozmana, ki zbira sredstva za obnavljanje spomenikov, Janko Smole. Ob tej priložnosti sta se s predstavniki idrijsko-cerkljanske območne borčevske organizacije Jelkom Kašco in idrijskim županom Damjanom

Krapšem pogovarjala o obnovi partizanskih spomenikov na ozemlju idrijske občine. Obe strani sta ugotovili, da idrijska lokalna skupnost namenja veliko pozornost ohranjanju spomina na polpreteklo zgodovino, saj je doslej poskrbela za obnovo več spomenikov, v letošnjem občinskem proračunu pa je za njihovo obnovo namenila kar štirikrat več sredstev. Načrtuje namreč ureditev partizanskega grobišča na Vojščici, kjer je pokopanih 305 borcev, padlih v zadnji okupatorjevi ofenzivi skoraj na pragu svobode. Župan Damjan Krapš je gosta obvestil, da so v proračunu predvideli 6 milijonov tolarjev tudi za še zadnji kilometer asfalta, kolikor ga še manjka na cesti proti omenjenemu grobišču na Vojščici, dva milijona pa tudi za izdelavo idejnega projekta ureditve grobišča, tako da bo to postalo za obiskovalce dostopnejše, kljub temu pa naj bi še vedno ohranilo svojo prvotno podobo. Janko Smole je ob tej priložnosti opozoril, da Sklad Staneta Rozmana finančno pomaga lokalnim skupnostim pri obnovi spomenikov, tako pa je bilo tudi na Idrijsko - Cerkljanskem, čeprav to območje samo doslej v sklad ni prispevalo še niti tolarja. Janez Stanovnik pa je, da ne bi gornje besede izzvenele kot prosjačenje, predvsem pozdravil skrb idrijske občine za urejanje partizanskih pomnikov, hkrati pa poudaril njihovo povezanost z razvojem turistične ponudbe. V nadaljevanju obiska so gostoma na Vojščici pokazali, kako nameravajo letos urediti cesto do grobišča ter jima predstavili za prihodnje leto načrtovano obnovo grobišča.

Del županove plače za zdravstveni dom

Idrijski župan Damjan Krapš je zdravstvenemu domu v Idriji vročil ček v vrednosti 1,786 milijona tolarjev, ki bi jih sicer prejel med svojim mandatom kot del plače, če bi bil plačni sistem javnih uslužbencev naravnat tako, da bi županu pripadala vsaj za odstotek višja plača, kot jo ima direktor občinske uprave. S tem dejanjem je donator želel opozoriti, da je delo župana premalo cenjeno, zato se po njegovem mnenju za ta položaj na lokalnih volitvah poteguje vse manj kandidatov. Donacijo bo idrijski zdravstveni dom porabil za sofinanciranje nakupa ortopana ali druge nujno potrebne zdravstvene opreme. Ob tej priložnosti se je župan Damjan Krapš zahvalil nekdanjemu direktorju idrijskega zdravstvenega doma Franciju Jerebu za njegov prispevek k solidnemu poslovanju zavoda, njegovemu nasledniku Marku Hvali pa je zaželel uspešno delo, predvsem pri pridobivanju potrebnih zdravnikov, saj jih v Idriji kljub štipendiranju primanjkuje.

Synatec prejel certifikat ISO 9001:2000

S pridobljenim certifikatom sistema vodenja kakovosti ISO 9001 se podjetje Synatec uvršča med tista vodilna slovenska podjetja, ki kakovost poslovanja zagotavljajo prek standardiziranih postopkov. Prav tako pa si zagotavlja tudi višjo kakovost notranjega poslovanja in izvode za doseganje večje poslovne uspešnosti. Uvajanje sistema vodenja kakovosti ISO 9001 smo z uspešno zaključeno certifikacijsko presojo zaključili marca letos.

Kot pravijo na Slovenskem inštitutu za kakovost in meroslovje, gre za tretjo izdajo standarda in pri razvoju le-tega so bila upoštevana načela vodenja kakovosti, ki jih danes uporabljajo v svetu uspešne organizacije, tako proizvodne kot storitvene. Kot tak je standard povzetek dobre poslovne prakse in v pomoč organizacijam, ki žele slediti samo najboljšemu. Standard določa zahteve za sistem vodenja kakovosti, delovanje vodstva, ravnanje z viri, izvajanje osnovne dejavnosti in nadzor.

Podjetje Synatec je certifikat pridobilo za dejavnosti:

- sisteme za avtomatizacijo in informatizacijo,
- opremo zastopanih podjetij ter
- elektronske izdelke.

S tem, ko smo pridobili certifikat, smo se v podjetju Synatec zavezali k doslednemu uresničevanju politike kakovosti, izboljševanju poslovanja ter pospeševanju stalnega izboljševanja in učinkovitega spremljanja zadovoljstva odjemalcev.

Polonca Pagon

Pridobljen certifikat predstavlja mednarodno uveljavljen standard vodenja kakovosti, ki preko procesnega delovanja in učinkovitega sodelovanja med procesi in oddelki v podjetju omogoča odličnost v poslovanju. In prav zato smo se v podjetju Synatec odločili za pridobitev standarda ISO 9001. S sodelovanjem z g. Tomažem Vidmarjem iz službe kakovosti koncerna Kolektor Group smo uspešno zadostili vsem postavljenim pogojem poudarja Iztok Jereb, vodja projekta uvajanja standarda ISO 9001 v podjetju Synatec.

2 Predlagana sprememba zakona o dohodnini

- Kolektor za izenačitev dohodninske obremenitve vseh slovenskih delavcev na tujem

4 Kolektor med najbolj internacionalizirani slovenskimi podjetji

- Pečat globalnosti mu dajejo navzočnost na vseh strateško pomembnih trgih

11 Obnova Kolektorjeve restavracije

- Do 25. avgusta zaradi tega le ob suhi hrani

Deveti Dan Kolektorja v celoti uspel

Odlična udeležba, odlično vreme, bogat program športnih, zabavnih in rekreativnih dejavnosti, pestrost in inovativnost prireditev, ki so skoraj cel dan potekale v Idriji in njeni okolici, ter svežina, domiselnost in slikovitost v njihovi izvedbi, so zaznamovali tokratno druženje koncernovih delavcev in njihovih družinskih članov. Dan Kolektorja je pokazal, da znajo njegovi delavci tako delati kot tudi uživati. In zakaj ne bi, če so možnosti za to? Čeprav se leto ni začelo najbolj obetajoče, je Kolektor polletje sklenil s 6-odstotno rastjo proizvodnje in deset odstotkov večjim iztržkom, hkrati pa tudi s četrtno slabšim poslovnim rezultatom kot v primerljivem obdobju v minulem letu, je zbranim povedal predsednik koncerna Stojan Petrič. Kot je dejal, v drugem polletju pričakuje občutno boljše rezultate poslovanja, saj se bodo že poznali prilivi na račun zvišanja cen komutatorjev. Za ta korak so se morali prvič po dvanajstih letih odločiti zaradi dražjih reprodukcijskih materialov, predvsem bakra. Dražje surovine so sicer stisnile ob zid Kolektorjevo kitajsko konkurenco, vendar se je ta hitro prilagodila ter se povezala z britanskimi in ameriškimi partnerji. Na ta način je z drugega mesta izrinila japonske proizvajalce in začela načenjati tudi koncernov vodilni položaj v svetu v tej panogi. Po mnenju Stojana Petriča je zato Kolektorjeva prihodnost najprej v ohranjanju že doseženega v komutatorski ponudbi, pa tudi v krepitvi prodornosti z novimi programi na področju mehatronike, elektronike, plastike in nanotehnologije. Z njimi se bo zgodba o Kolektorjevem uspehu še nadaljevala, je prepričan predsednik koncerna. Ob tej priložnosti tudi ni pozabil opozoriti na prispevek družbe, ki ga ta že vrsto let namenja Idriji in njeni okolici. Spremembe zadnjih let so opazne, ob nadaljnjem zaupanju jih bo še več, je prepričan Stojan Petrič. Župan Damjan Krapš se je v svojem pozdravnem nagovoru z njim strinjal, saj Kolektor svojega okolja ne hrani samo s plačami in socialno varnostjo, ampak tudi z aktivnim sodelovanjem pri najrazličnejših razvojnih projektih mesta in občine, v kateri ima svoj sedež.

KOLEKTORGROUP

Dan Kolektorja

Dan Kolektorja

Dan Kolektorja

Dan Kolektorja

Idrija, 24. junij 2006

Kolektor predlaga spremembo zakona o dohodnini

Slovenska podjetja ustanavljajo podjetja v tujini zlasti za povečanje oz. ohranjanje konkurenčnosti, saj je to nujno za dolgoročen obstoj podjetja. V tujino prenašajo tiste dele proizvodnje, ki v Sloveniji niso več konkurenčni in ne prinašajo donosa, tako da doma ostanejo le še spremljajoče intelektualne storitve. Razmeroma nizka stopnja davka na dobiček v Sloveniji pa ne spodbuja prenosa donosnih panog v države, v katerih je stopnja obdavčitve višja.

Podjetje, ki ima v svetu pomemben tržni delež, mora zaradi ohranjanja svojega položaja vlagati tudi v proizvodna podjetja v tujini.

Za uspešno vodenje podjetja v tujini, sodelovanje z matično družbo v Sloveniji, upravljanje proizvodnje, še zlasti, če gre za visoko tehnološko proizvodnjo in tudi z vidika varovanja industrijske lastnine, pa morajo pri tem procesu sodelovati tudi strokovnjaki iz matične družbe, saj to prispeva tako k večji učinkovitosti družbe matere kot tudi družbe hčere. Delo pri tuji družbi praviloma traja daljše obdobje, npr. nekaj let, zato je običajna oblika zaposlitve sklenitev delovnega razmerja v tujini, hkrati pa je delovno razmerje sklenjeno tudi z družbo v Sloveniji (razen kadar je ta tuja država članica EU). Delo in bivanje v tujini je povezano z dodatnimi stroški, ki so zlasti odvisni od cen v določeni državi, vsekakor pa se zvišajo zaradi najemnin za nastanitve. Te stroške zaposleni plačujejo iz svoje plače, zato mora ta poleg dogovorjenega stimulativnega osebnega dohodka omogočati tudi plačilo stroškov.

Plača, ki vključuje vse to, je seveda višja od ravni plač domačinov, to pa poslabšuje konkurenčnost podjetja ter s tem seveda znižuje uspešnost poslovanja in zmanjšuje možnosti za obstoj podjetja.

Razmere so se drastično spremenile po 1. 1. 2005, ko je začel veljati novi zakon o dohodnini. Ta namreč določa, da so rezidenti zavezani za plačilo dohodnine od vseh dohodkov, izplačanih v Republiki Sloveniji, in od vseh dohodkov, izplačanih v tujini.

Taka ureditev zaposlene v tujini postavlja v neenak položaj, saj je njihova bruto plača prilagojena njihovim stroškom, ki so občutno drugačni oz. precej višji od stroškov bivanja v Sloveniji. Plačilo dohodnine ogroža njihov obstoj oziroma jim toliko zmanjša neto dohodek, da taka zaposlitev zanje ni več sprejemljiva.

Ker je za koncern ključnega pomena, da zaposleni ostanejo v tujini, saj je to pogoj za normalno poslovanje podjetja v drugih državah, je bilo treba za enak neto prejemek občutno zvišati višino bruto plače. Na ta način pa se je občutno zvišal strošek podjetij. Stroški dela slovenskih delavcev, zaposlenih v družbah v tujini, so neprimerljivo visoki v primerjavi s stroški dela domačinov kot tudi zaposlenih v Sloveniji.

Zdaj veljavno besedilo člena

29.a člen

(posebna davčna osnova)

- (1) Ne glede na določbe 29., 30. in 31. člena tega zakona, se v davčno osnovo od dohodka iz delovnega razmerja javnemu uslužbencu in funkcionarju po zakonu, ki ureja razmerja plač v javnem sektorju, napotenemu na delo v tujino, všteta samo tisti dohodki oziroma deli dohodka iz delovnega razmerja, po vsebini in obsegu ustrezajoči dohodkom iz delovnega razmerja, ki bi jih prejemal za enaka dela v Sloveniji.
- (2) Ne glede na določbe 29., 30. in 31. člena tega zakona, se v davčno osnovo od dohodka, ki ga zavezanec doseže v zvezi z zaposlitvijo na trgovski ladji dolge plovbe, ki pluje po odprtem morju, če je zaradi take zaposlitve odsoten iz Slovenije vsaj šest mesecev v davčnem letu, všteta 70 % dohodka.

Predlog spremenjenega besedila člena

29.a člen

(posebna davčna osnova)

- (1) Ne glede na določbe 29., 30. in 31. člena tega zakona, se v davčno osnovo od dohodka iz delovnega razmerja javnemu uslužbencu in funkcionarju po zakonu, ki ureja razmerja plač v javnem sektorju, **in drugim rezidentom**, napotenim na delo v tujino, všteta samo tisti dohodki oziroma deli dohodka iz delovnega razmerja, po vsebini in obsegu ustrezajoči dohodkom iz delovnega razmerja, ki bi jih prejemal za enaka dela v Sloveniji.

Na enak način se davčna osnova določi tudi rezidentom, ki se zaposlijo pri hčerinskih družbah v tujini, če je lastnik te tuje družbe podjetje s sedežem v Sloveniji in je le-to v lasti slovenskih lastnikov.

- (2) Ne glede na določbe 29., 30. in 31. člena tega zakona, se v davčno osnovo od dohodka, ki ga zavezanec doseže v zvezi z zaposlitvijo na trgovski ladji dolge plovbe, ki pluje po odprtem morju, če je zaradi take zaposlitve odsoten iz Slovenije vsaj šest mesecev v davčnem letu, všteta 70 % dohodka.

Razlogi za sprejetje predlaganih sprememb

Zdaj veljavni način obračuna dohodnine po Zakonu o dohodnini zajema v davčno osnovo zaposlenih v tujini tudi kategorije, ki po vsebini niso dohodek (temveč povračilo stroškov), in jih obdavčuje z dohodnino.

Vodstvo koncerna že lep čas opozarja, da je treba zmanjšati davčne obremenitve Slovencev, ki delajo v tujini. Delavci, ki v njegovih podjetjih po svetu skrbijo za moten potek proizvodnje, so namreč za Kolektor Group velik izdatek, saj jih morajo plačevati po sistemu svetovnega dohodka. Zaradi tega si prizadevajo za spremembo 29. člena Zakona o dohodnini, tako da bi pri določanju davčne osnove pri teh delavcih upoštevali samo dohodke iz delovnega razmerja, ki po vsebini in obsegu ustrezajo dohodkom, ki bi jih za enaka dela prejeli doma. O tem so govorili tudi s predsednikom vlade ob njegovem majskem obisku v Kolektorju, pa tudi s finančnim ministrom dr. Andrejem Bajukom med njegovim ogledom proizvodnje v postojnskem Livu. Kot je takrat obljubil minister Bajuk, se bo osebno zavzel, da bo ta problematika čim prej rešena v dobro predlagateljev spremembe zakona.

Že zdaj so po zakonu, ki ureja razmerja plač v javnem sektorju, pri tem izjema javni uslužbenci in funkcionarji. Kadar so ti napoteni na delo v tujino, se jim v davčno osnovo v skladu s 29.a členom Zakona o dohodnini štejejo samo tisti dohodki oziroma deli dohodka iz delovnega razmerja, ki po vsebini in obsegu ustrezajo dohodkom iz delovnega razmerja, ki bi jih prejeli za enaka dela v Sloveniji.

Drugi odstavek tega člena pa določa drugačno obravnavo davčne osnove tudi za zavezance, ki dosežejo dohodek iz zaposlitve na trgovski ladji dolge plovbe, ki pluje po odprtem morju, če so zaradi take zaposlitve vsaj šest mesecev v davčnem letu odsotni iz Slovenije. V tem primeru je v davčno osnovo všteti 70 % dohodka.

Zakon torej nekaterim kategorijam zavezancev priznava poseben status oziroma višje življenjske stroške v tujini. Tisti zavezanci, ki delajo oz. se zaposlijo pri gospodarski družbi v tujini, so v tem primeru v neenakem, to je v občutno slabšem položaju. Ob tem upoštevamo dejstvo, da je slovenska dohodninska lestvica ena najstrožjih tovrstnih lestvic.

Takšne razmere so bodisi vzrok, da se naši strokovnjaki ne želijo zaposlovati v tujini (to zmanjšuje mobilnost delovne sile in prožnost mednarodnih podjetij, zaprtost ekonomije pa vodi v nekonkurenčnost), bodisi da iščejo možnosti za spremembo rezidentstva (to pa pomeni tako zmanjšanje prilivov v proračun kot tudi beg možganov).

Te težave zaposlenih bo gotovo le v manjši meri mogoče preleti v višjo bruto plačo, saj bi se s tem zelo povečali stroški delodajalca.

5. Cilji predlaganih sprememb

Predlog torej ne uvaja kategorije, ki je Zakon o dohodnini še ne pozna, temveč zgolj razširja določbo, ki se nanaša na določeno kategorijo rezidentov tudi na druge rezidente, ki živijo in delajo v podobnih okoliščinah.

Ta hip se tudi ne želimo ukvarjati s presojo ustavnosti zakona, ki ne obravnava vseh državljanov oz. rezidentov na enak način, čeprav je velik problem tudi v tem.

S to spremembo želimo doseči, da bodo vsi rezidenti ob enakih pogojih (delo v tujini) obravnavani na enak način, saj bo to v gospodarstvu gotovo vodilo k večji konkurenčnosti, s tem pa seveda tudi k ohranjanju delovnih mest v Sloveniji.

Anica Uršič Vončina

AKTUALNO

Proizvodnja v Kolektorju v okviru pričakanj za leto 2006

V prvem polletju tega leta je bilo poslovanje koncerna dobro. Uprava, ki ji je zaradi dražjih reprodukcijskih materialov uspelo doseči zvišanje prodajnih cen komutatorjev, računa, da bo proizvodnja še naprej potekala v okviru načrtovane. Junija so se nekoliko umirile tudi cene vhodnih materialov, predvsem cena bakra, poleg tega pa mesečna naročila občutno presegajo za letos načrtovano količino, še sporočajo iz uprave koncerna.

Skupščini družb FMR, d. d., in FMR Holding, d. d., v letu 2006

Skupščini družb FMR, d. d., in FMR Holding, d. d., na katerih bodo delničarji med drugim odločali tudi o uporabi dela bilančnega dobička, ugotovljenega ob koncu leta 2005, bosta v prvi polovici julija letos. Dividende obeh omenjenih družb, ki sta leta 2005 poslovali uspešno, bodo v primerjavi z lani izplačanimi dividendami nekoliko višje, seveda, če bosta skupščini potrdili predloge uprav in nadzornih svetov omenjenih družb glede delitve dela bilančnega dobička. Dividende bosta omenjeni družbi izplačali svojim delničarjem do konca meseca julija letos, delničarji posamezniki pa bodo neto dividendo po obračunu in odtegljaju 20% dohodnine kot dokončnega davka prejeli na svoje bančne račune. O izplačilu dividende bodo delničarji obveščeni s pisnim obvestilom po pošti. To obvestilo bo letos hkrati tudi potrdilo o plačani dohodnini kot dokončnem davku na izplačane dividende.

Andrej Kren

Internacionalizacija slovenskih podjetij

Multinacionalna podjetja (MNP) postajajo vse pomembnejši tudi za slovensko gospodarstvo. Čeprav število podjetij z neposrednimi investicijami v tujini obsega komaj nekaj več kot 2 % slovenskega podjetniškega sektorja, zagotovijo več kot polovico izvoza in več kot 35% zaposlenosti celotnega slovenskega podjetniškega sektorja. Med podjetji z neposrednimi naložbami v tujini je tudi največ inovativnih podjetij, in to kar 4,2-krat več kot med podjetji, ki poslujejo le na domačem trgu, in skoraj dvakrat več kot med izvozniki. Vendar pa je zaradi odzivne konkurence vse teže ohranjati prednost, ki so jo imela slovenska podjetja pred tekmeci iz manj razvitih držav v preteklosti. Kljub večjim izkušnjam z mednarodnim poslovanjem ostaja po mnenju slovenskih podjetij eden izmed najtežavnejših projektov prav proces internacionalizacije.

Raziskave (Jaklič in Svetličič, 2003, 2005) kažejo, da so slovenski neposredni investitorji (v povprečju) navzoči na razmeroma velikem številu trgov in da velik delež prihodkov od prodaje ustvarijo v tujini, čeprav je regionalna koncentracija razmeroma visoka. Slovenski neposredni investitorji v tujini so povprečno navzoči na štirih trgih in se praviloma širijo od (geografsko, kulturno in zgodovinsko) bližjih k bolj oddaljenim. Občutno manj pa so slovenska podjetja internacionalizirana v zaposlovanju, po deležu premoženja v tujini ter po stopnji internacionalizacije poslovnih funkcij, po tem pa so podobna podjetjem iz drugih vzhodno in srednjeevropskih držav. Tuji trgi torej občutno manj vplivajo na njihovo ponudbo kakor na povpraševanje. Praviloma poslujejo z izvozom in neposredno prek podružnic v tujini, v manjši meri pa uporabljajo pogodbene oblike sodelovanja ali nekapitalska strateška partnerstva. Internacionalizacija upravljanja je zelo majhna, saj v upravah slovenskih investitorjev v tujini praviloma ni tujcev, v tujih podružnicah pa lokalnega upravljalca nadzoruje menedžer matičnega podjetja. Menedžerji v naštetih podjetjih so visoko usposobljeni, povprečno govorijo vsaj dva tuja jezika in imajo delovne ali študijske izkušnje iz tujine.

Število multinacionalk v Sloveniji se povečuje, a globalna podjetja lahko preštejemo na prste

Indeks transnacionalnosti² nekaterih (nefinančnih) slovenskih multinacionalk

	PODJETJE	INDEKS TRANSNACIONALNOSTI
1.	Gorenje	54
2.	JUB	49
3.	Kolektor	48
4.	Krka	47
5.	Helios	44
6.	Trimo, d. d.	40
7.	Intereuropa	40
8.	Iskraemeco	40
9.	Iskra Avtoelektrika	38
10.	HIT	36
11.	Prevent	35
12.	Hermes SoftLab	33
13.	Belinka	24
14.	Mercator	24
15.	Merkur	11
16.	Petrol	11

Opomba: Vključena so podjetja z večjimi vrednostmi neposrednih investicij v tujini oziroma podjetja, ki so se tradicionalno pojavljala na seznamih največjih multinacionalk iz Jugovzhodne Evrope.

²Indeks transnacionalnosti, ki ga od leta 1995 v svojem poročilu uporablja UNCTAD in je aritmetična sredina treh kazalcev: deleža prodaje tujih podružnic v celotni prodaji, deleža zaposlenih v tujih podružnicah v celotnem številu zaposlenih in deleža sredstev (premoženja) tujih podružnic v celotnih sredstvih MNP.

Če upoštevamo več kazalcev, je med najbolj internacionaliziranimi podjetji v Sloveniji gotovo koncern Kolektor Group. Ta družba na tujih trgih ustvari 83 % celotne prodaje, v podjetjih v tujini pa ima 20 % vseh svojih sredstev. Pečat globalnega podjetja mu dajejo navzočnost na vseh strateško pomembnih trgih, stik s svetovnimi tehnološkimi in inovacijskimi središči in 20 % svetovni tržni delež v svoji niši. Med slovenskimi neposrednimi investitorji v tujini v kazalcih posebej izstopa po visoki stopnji internacionalizacije v zaposlenosti, po številu in oddaljenosti trgov, na katerih ima svoje obrate, in po visoki stopnji internacionaliziranosti vseh poslovnih funkcij. V številu vseh zaposlenih se v zadnjih letih povečuje delež števila zaposlenih v tujini, ki je zdaj več kot 40-odstoten in je najvišji med opazovanimi slovenskimi podjetji.

Kolektor je eno redkih slovenskih podjetij z izkušnjami s tujimi lastniki in internacionalizacijo upravljanja, to pa je posebej v začetnih korakih gotovo prispevalo k mednarodni usmerjenosti in boljše izdelani strategiji internacionalizacije in vodenja.

Dr. Andreja Jaklič je docentka za področje mednarodne ekonomije, zaposlena na Centru za mednarodne odnose na FDV.

Najznačilnejši element strategije je skrbno sledenje svojim kupcem. To so velika globalizirana podjetja, ki so navzoča na vseh strateško pomembnih trgih. Kolektor tako poleg prodajne in trženjske funkcije seli tudi proizvodno funkcijo, in to hkrati celo na več različnih celin, na posameznih lokacijah pa začena tudi raziskovalno-razvojno sodelovanje, ki je sicer v domeni matičnega podjetja. S svojo lastno tehnologijo proizvaja v ZDA, Braziliji, Nemčiji, Bosni in Hercegovini, Južni Koreji in na Kitajskem. Ob selitvi opreme in tehnologije je za selitev znanja ter za uspešno vodenje in nadzor procesov treba na novo lokacijo napotiti tudi ljudi; ta hip za Kolektor v tujini dela 30 Slovencev.

Visoki kazalci interancionaliziranosti potrjujejo veliko odzivnost, učinkovitost in prilagodljivost skupine Kolektor. Kombiniranje virov na globalni ravni in sledenje globalnim igralcem zahteva tako od menedžmenta kot od celotnega podjetja veliko znanja, nenehen in hiter tehnološki razvoj ter pogoste organizacijske spremembe. Za igralce, s katerimi sodelujejo in jim morajo slediti, je podjetje še vedno majhno, kljub temu pa že tako veliko, da je hitro prilagodljivost in odzivnost zahtevno vzdrževati in zahteva vrhunski menedžment.

Eno izmed pomembnih sporočil primera Kolektor Group so razvojni učinki podjetja v širšem okolju, od vpliva na zaposlovanje v regiji, ustvarjanja in prelivanja tehnološkega znanja in vodenja do bogatih globalnih izkušenj v mednarodnem poslovanju. Verjetno si dandanes ne moremo predstavljati idrijske doline brez Kolektorja. Brez njegove globalne usmerjenosti bi bili razvojni učinki precej manjši. Tega bi se morali zavedati vsi, ki sooblikujejo poslovno okolje, in poskrbeti, da bi bilo do takih vlečnih konjev slovenskega gospodarstva prijaznejše vsaj domače poslovno okolje. Posebej velike ovire so pomanjkanje usposobljenih kadrov za delo v tujini (mednarodno usmerjenih menedžerjev) in visoke davčne obremenitve dohodkov teh zaposlenih, odzivnejša pa morata postati predvsem davčni in šolski sistem (z bolj celostnim usposabljanjem).

Zgodbo o razvojni poti podjetja Kolektor Group z veseljem in ponosom pripovedujemo v fakultetnih predavalnicah, saj gre za študijski primer, ki ponuja številne dobre lekcije in dokazuje, da je z znanjem, jasno postavljenimi cilji, izdelano strategijo in pripravljenostjo na spremembe mogoče v procesu internacionalizacije premagovati številne ovire in postati igralec na svetovnem trgu. Ključni izzivi slovenskih podjetij so privabljanje sposobnih sodelavcev in njihovo nenehno usposabljanje, sklepanje partnerstev, obvladovanje kulturnih razlik ter ohranjanje strategije internacionalizacije in strategije raziskovalno-razvojne dejavnosti v domeni matice. Pogosto se podjetja razsežnosti teh izzivov začnejo zavedati šele, ko vstopijo na bolj oddaljene in manj domače trge. Z rastjo podjetja in povečevanjem števila trgov, na katerih so podjetja neposredno navzoča, pa se navadno povečujejo tudi težave in zahtevnost poslovanja. Zato so izjemno pomembni primeri uspešnih praks domačih podjetij, ki dokazujejo, da je mogoče uspeti tudi globalno in biti največji v svoji niši. Ne samo zaradi spoznavanja njihovih izkušenj in pridobivanja znanja za take podvige, ampak tudi kot motiv in zgled zdravih ambicij za mednarodno uveljavitev. In to ne zgolj za slovenske študente in slovenska podjetja, saj dosežki koncerna vedno znova presenečajo tudi tuje študente, ki primer spoznavajo v okviru gostujočih predavanj ali poletnih šol.

Kolektor si je svojo pot do uspeha skoval sam, toda ena lastovka še ne prinese pomladi. Večje zavedanje o razvojnih učinkih slovenskih multinacionalk, ki jih potrjujejo raziskave, se mora hitreje preliti v konkretnije spodbude ali vsaj v zmanjševanje ovir, da bo takih podjetij več. Kajti če postaja vzpostavljane do podjetij prijaznejšega okolja, ki vključuje razvito infrastrukturo, kakovostno šolstvo, nacionalne inovacijske sisteme idr., (pre)drago in (pre)počasno, bodo sposobna podjetja in sposobni menedžerji poiskali takšno okolje drugod. Slovenija pa bi tako izgubila še tisto znanje in tiste dobre menedžerje, ki jih ima zdaj. Brez lastnih multinacionalk pa si razvoja Slovenije dandanes ni mogoče predstavljati.

Andreja Jaklič

Oddelek za elektroniko se predstavlja

Minila so štiri leta, odkar se je v okviru družbe Kolektor Group začel razvijati Oddelek za elektroniko. Ustanovljen je bil za razširitev prodajnega programa tudi na področje vgrajenih elektronskih modulov, s poudarkom na elektronskih sistemih za vodenje elektromotorjev in namenskih krmilnikov. V skladu z zastavljenimi cilji je oddelek skrbel za pridobivanje projektov, zaposlovanje novih kadrov in izboljševanje njihove usposobljenosti, za nakup ustrezne opreme za razvoj izdelkov, navezavo stikov z znanstvenimi institucijami, ustrezno organizacijsko strukturo in za uvedbo sistema vodenja kakovosti.

Na področju pridobivanja novih projektov oddelek sodeluje z zunanjim sodelavcem g. Dietrom Raischem in s prodajnim oddelkom matične družbe. Pridobivanje projektov je bilo v začetku delovanja, kljub dobri prepoznavnosti družbe Kolektor Group, zelo težavno, predvsem zaradi pomanjkanja referenc.

Tako smo bili v prvem obdobju uspešni le z izdelki, ki so za kupce manj pomembni. Predvsem naročila, pridobljena v zadnjem času, pa kažejo, da se je zaupanje kupcev v naše rešitve povečalo. Tako nam je uspelo tudi z razvojnimi projekti, ki so za kupce strateško pomembni.

Hkrati s tržnimi aktivnostmi in povečevanjem znanj je oddelek z zaposlovanjem mladih, sposobnih in inovativnih strokovnjakov skrbel tudi za kadrovske krepitve. V skupini je skupaj z ožjimi sodelavci zdaj 14 ljudi, ki skrbijo za

processe trženja, nabave, prodaje in razvojnih dejavnosti. Skupina, katere povprečna starost je manj kot 30 let, njena povprečna izobrazba pa univerzitetna, je v minulih letih pridobila veliko izkušenj, dosegla visoko raven znanj

Vzorčni pregled dobavljenih izdelkov

Izmenjava idej ob načrtovanju elektronskih modulov

Razvoj testirne naprave za končno preizkušanje izdelkov

Oddelek za elektroniko (od leve proti desni): Gregor Kutin, Franci Lahajnar, Mitja Rihtaršič (zunanji sodelavec), Mitja Gnezda, Goran Demšar, Janez Leskovec, Matej Zajc, Iztok Eržen, Dušan Trček, Miha Čuk, Igor Seljak, Jure Filipič in Uroš Rutar

Preizkušanje delovanja elektronskega sistema motorne zavore

Preizkušanje metod za vodenje motorjev

Prvi izdelki za vodenje univerzalnih motorjev za ročna orodja in asinhronskih motorjev so že v redni proizvodnji, za preostale pridobljene projekte pa načrtujemo, da jih bomo začeli proizvajati prihodnje leto. Projekti so s področja krmiljenja motorjev in namenskih krmilij. V zvezi s tem velja omeniti razvoj sistemov za vodenje brezkrtačnih motorjev s trajnimi magneti, asinhronskih motorjev, preklopno reluktančnih motorjev in namenskega krmilnika, kot je na primer vgrajeni računalnik z operacijskim sistemom Windows CE. Izdelki so namenjeni za vgraditev v ročna orodja, različne črpalke, sesalne enote in manjša električna vozila.

in se opremila s sodobno razvojno opremo, vse to pa ji omogoča uspešno izvajanje tudi zahtevnejših projektov na področju vgrajenih elektronskih sistemov.

Pri razvojnih dejavnostih se skupina povezuje tudi z znanstvenimi institucijami. Skupaj s Fakulteto za elektrotehniko iz Ljubljane zdaj razvija možnost neposrednega pogona za manjše električno vozilo, skupaj s Fakulteto za elektrotehniko in računalništvo iz Maribora pa razvija zahtevnejše metode krmiljenja asinhronskih motorjev.

V Oddelku za elektroniko se zavedamo, da le ustrezno urejeno okolje lahko daje ustrezne rezultate, zato je bilo veliko truda vloženega tudi v razvoj primerne organizacijske strukture in uvedbo sistema vodenja kakovosti, na podlagi katerega naj bi izboljšali vse procese delovanja.

Franci Lahajnar

Obiskali so nas idrijski osmošolci

Devetletka je v osnovno šolo vnesla več sprememb, med drugim je v zadnjem letu šolanja odpravila tudi pouk tehnične vzgoje. Tako učenci devetega razreda tega predmeta nimajo več na svojem urniku, pravzaprav nimajo nobenega predmeta, ki bi imel neposredno povezavo s tehniko. Ker se učitelji zavedamo, da je poklicna odločitev učencev odvisna tudi ali predvsem od usmerjanja v določene poklice ali študijske smeri še med osnovnim šolanjem in da so poklici s tehničnimi vsebinami v našem okolju več kot dobrodošli, smo z zadovoljstvom sprejeli povabilo za obisk Kolektorja. Podobni obiski bodo odslej postali stalni. Sodelovanje med šolo in koncernom pa bomo v prihodnje še nadgradili, saj bomo ob pomoči Kolektorja v prihodnje v naši šoli kot interesno dejavnost uvedli predmet Elektronika in robotika.

Sicer pa so bili naši učenci s tokratnim obiskom več kot zadovoljni. Strinjali so se, da so jim predstavniki Kolektorja zelo dobro predstavili proizvodnjo komutatorjev v posameznih divizijah in v Ascomu. To, kar

so videli, jim je bilo všeč, ker je zelo obsežno, zmogljivo in znano po vsem svetu. Zanje pa je bilo predvsem zanimivo videti, kako si delavci služijo kruh, saj si do zdaj tega niso niti predstavljali. Motil jih je zgolj hrup v proizvodnih halah.

Boža Vencelj

Kolektor Group se je predstavil na sejmu CWIEME v Berlinu

Koncern Kolektor Group se je prejšnji mesec znova predstavil na berlinskem sejmu CWIEME, na katerem svoje izdelke razstavijo najpomembnejši proizvajalci motorjev, sestavnih delov zanje in opreme za njihovo izdelavo. Koncern je osrednjo pozornost tudi letos namenil predstavitvi svojega komutatorskega proizvodnega programa, poleg tega pa še novim proizvodom s področja plastike, elektronike in nanotehnologije. Kolektorjev razstveni prostor so obiskali predstavniki vseh ključnih kupcev, beseda pa je tekla predvsem o razmerah na tržišču v luči rekordne podražitve bakra, najpomembnejšega reprodukcijskega materiala za proizvodnjo komutatorjev. Kljub temu da kupci razumejo težave proizvajalcev komutatorjev, pa za podražitve niso preveč dojemljivi, saj jih bodo morali upoštevati v nadaljnji reprodukcijski verigi. Višje cene komutatorjev je Kolektor v dogovoru s posameznimi kupci uveljavljal že pred berlinskim sejmom, vendar bodo na iztržek v poslovanju vplivale šele čez četrletje, kolikor traja zamik med posameznimi naročili in plačili. Zanimanje za nastop na berlinskem sejmu se je letos občutno povečalo, zato so organizatorji razstveni prostor z dveh hal razširili na tri. Sejemsko predstavitve so namreč tokrat izrabili tudi Kolektorjevi kitajski konkurenti, saj so poleg proizvodnje komutatorjev za bencinske črpalke tehnološko usvojili tudi proizvodnjo komutatorjev vseh drugih aplikacij. Kolektor Group bo letos sodeloval še na podobnem sejmu v Šanghaju. Kitajskim kupcem in evropskim proizvajalcem, ki svojo proizvodnjo selijo v to azijsko državo, bo predstavil možnosti

Kolektorjev razstveni prostor je bil dobro obiskan, sejma pa priložnost predvsem za predstavitev koncernove ponudbe in pogovore s kupci

proizvodnje komutatorjev v svojih podjetjih na Kitajskem. Računajo predvsem na kupce, ki povprašujejo po komutatorjih, izdelanih po zahtevnejših tehnoloških postopkih in so zato tudi kakovostnejši od izdelkov, ki jih za zdaj zagotavljajo kitajski proizvajalci.

Rok Vodnik

Novosti v delovanju NANOTESLA Instituta Ljubljana

Nanotesla Institut Ljubljana je bil konec maja uradno registriran pri Javni agenciji za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije, to pa nam omogoča, da enakovredno kandidiramo za sredstva v okviru javnih razpisov. Za sejma in konferenco v Berlinu (4th MSTI Nanotechnology and Business Congress & Exhibition) ter za sejma in konferenco v Bostonu (Nanotech 2006) smo pripravili prvo promocijsko gradivo (priloga) ter prve predstavitve naše dejavnosti. Vzpostavili smo prve stike z različnimi inštituti v ZDA, ki so pokazali veliko zanimanje za nanomagnetne materiale (5–40 nm), prevlečene z anorganskim surfaktantom, za področje biotehnologije in onkologije, pa tudi s proizvajalci tako imenovanega »inj-jet« in »bubble – jet« tiskanja na podlagi nanomagnetnih materialov iz Evropske unije in Združenih držav. Hkrati smo evidencialni tudi nove možnosti za širitev magnetnih nanomaterialov in anorganskih nanomaterialov na področje hladilne tehnike, katalizatorjev, mikrofluidov in pigmentov. S slovensko farmacevtsko družbo potekajo sklepni pogovori o skupnem projektu razvoja magnetnih nanodelcev kot nosilcev aktivnih substanc pri zdravljenju raka, v sklepni fazi je priprava spletne strani, razvili smo nove absorpcijske materiale za aplikacije RFID za frekvenčno območje 13,56 MHz, v začetni fazi pa je projekt »Hladilni sistemi na bazi magnetokaloričnega efekta«, ki poteka v sodelovanju z IJS, Univerzo v Ljubljani, Fakulteto za strojništvo ter družbama Procol iz Idrije in Magneti iz Ljubljane.

Andrej Žnidaršič

**KOLEKTORGROUP
NANOTESLA**

LABORATORY FOR NANOTECHNOLOGY

Over the last two years an immense effort has been devoted:

- ▶ To the preparation of **MAGNETIC FLUIDS (FERROFLUIDS)**
 - Magnetic fluids consist of superparamagnetic nanoparticles with a narrow size distribution of around 10 nm, coated with a thin film of inorganic or organic dispersant and dispersed in a carrier liquid (water, oil, hydrocarbons, etc.).
 - Magnetic fluids represent a new class of magnetic materials with a wide range of technological applications (for sealing, damping, coating, bearing, sensors, loudspeakers, etc.) and in biomedicine for diagnostic and therapeutic applications (MR imaging, targeted drug delivery, hyperthermia, hypercoagulation, etc.).

Magnetic Fluid

Dispersed nanoparticles (high degree of agglomeration)

Solution of coated nanoparticles (dispersed)

- ▶ We are also experienced in the preparation of **SPONGE-DISPERSED ANOTHER KIND OF NANOPARTICLE MATERIALS** with a narrow size distribution below 100 nm using various preparation methods (co-precipitation in aqueous solutions, co-precipitation in microemulsions, etc.).

Main equipment

- LabMax (Mettler Toledo) - An Automatic Lab. reactor for synthesis in a fine range (reproducible synthesis, 24-hour operation in chemical research, kilogram, scale-up and process development)
- BET (Tristar 3000, Micromeritics) - Surface Area and Porosimetry Analyzer
- Rheometric Test (TA, TA Instruments)
- Dispersion Homogenizer (Polytron 2100)
- VSM (Vibrating Sample Magnetometer - Lakeshore)
- XRD (Bruker AXS Endeavor D4)
- Rheometer (MCR 301 Anton Paar)
- etc.

LabMax reactor

BET Tristar 3000

Rheometric Test

VSM

Kolektorjev OMNI by iDRIUM® na svetovnem prvenstvu v nogometu 2006

FIFA - Mednarodna nogometna zveza je za pozdrav svetu med svetovnim prvenstvom v nogometu, ki se je začelo 9. 6. 2006, v svojih hotelih, tj. v ArabellaSheraton v Münchnu, Maritim v Frankfurtu in InterContinental v Berlinu, izbrala OMNI 450 PRN divizije IDRIUM, ki je del podjetja Kolektor Group.

Po uvodni predstavitvi edinstvene tehnologije RIMACORE®, se je FIFA takoj odločila, da je to tisto, kar potrebuje za prsrčen sprejem svojih gostov z vseh koncev sveta, ki si bodo v Nemčiji ogledali ta pomembni dogodek. Motivi FIFE in uradnih sponzorjev prek OMNI-ja pozdravljajo funkcionarje svetovnega prvenstva v nogometu in pomembne goste v hotelskih preddverjih, ne glede na to, kje v prostoru ti stojijo. Vsesmerni prikazovalnik OMNI by iDRIUM® s svojo edinstveno, 360-stopinjsko vidljivostjo skrbi, da dobrodošlica FIFE opazovalcem daje občutek, kot bi ji neposredno sledila ...

Poleg tega so OMNI za stalno namestili tudi v mednarodno tiskovno središče v Münchnu.

Ponosni smo na naše sodelovanje s FIFo, saj ji bomo z našimi vsesmernimi prikazovalniki pomagali pripraviti edinstveno in uspešno svetovno prvenstvo. Hkrati nam to omogoča, da naš OMNI by iDRIUM® na odličen način predstavimo nemškemu trgu, na katerem ga pred tem še nismo dejavno tržili. Poskrbeli bomo za veliko prepoznavnost, in če se je FIFA odločila staviti na naš OMNI, ji bodo brez dvoma sledili tudi drugi. Pripravljeni smo na povečano povpraševanje priznanih blagovnih znamk, ki bi OMNI uporabile za svojo lastno promocijo, na povpraševanje oglaševalcev na javnih krajih, kot so trgovski centri, letališča, kongresni centri, in ne nazadnje tudi na povpraševanje arhitektov ter oblikovalcev komunikacijskih konceptov, ki že zdaj ustvarjajo komunikacijo jutrišnjega dne. Ker je to gotovo najpomembnejši svetovni dogodek v letu 2006, obstaja velika verjetnost, da bomo

Vsesmerni prikazovalnik v recepciji hotela Maritim v Frankfurtu

s tem novim, inovativnim izdelkom podjetja Kolektor Group zbudili pozornost ne samo na nemškem trgu, ampak tudi na trgih drugih držav.

Andrej Metljak

Po ulicah nemških mest se domači navijači vozijo z avtomobili, okrašenimi z zastavami države gostiteljice SP. Na trgih pa je največ

»festivala sambek«. Čeprav se slovenska reprezentanca tokrat ni uvrstila na SP, so zaradi bližine prizorišča tja kljub temu odpotovali najbolj navijača brazilske in hrvaške reprezentance Gusti Vukanič in Ivek Vodopija.

Nagrajeni inovatorji leta 2005

»Gibalo napredka so v praksi uporabljene ideje ljudi. Razvoj je gonilo človeške družbe. V našem delovnem okolju, ki je izpostavljeno svetovni konkurenci, je inovatorstvo še posebej pomembno. Prav to nas postavlja na prvo mesto,« je na podelitvi priznanj inovatorjem leta 2005, enem izmed osrednjih dogodkov ob Dnevu Kolektorja, dejal direktor za razvojnotehnološko področje Kolektorja Pro Marjan Drmota.

Tehnične izboljšave:

Marko Kavčič, Divizija A je zaposlen kot specialist urejevalec. Na to delovno mesto je bil razporejen prav zaradi svojih sposobnosti, da na probleme pogleda z nekoliko drugačnega zornega kota kot večina drugih, tudi sicer dobrih urejevalcev. Pri svojem delu zna koristno uporabiti svoje bogato znanje, ki obsega elektrotehniko, strojništvo in še kaj. Pri svojih rešitvah je dosleden in premišljen, neuspeha ne pozna. Kadar »ne gre« in »se ne da«, stvari v svoje roke vzame Marko. Tudi za utečene stvari mu ne zmanjka idej, kako bi lahko bilo še bolje. Vedno je pripravljen na sodelovanje, to pa dokazuje tudi njegovo soavtorstvo pri inovativnih predlogih.

V letu 2005 so bili njegovi najzanimivejši predlogi: krivulja in obračalna krivulja PAZ, zmanjšanje odpadne mase na brizganju, predelava RŽA 52 na orientacijo z indeksom in polnilna priprava za polnjenje tulk. To so samo nekateri predlogi izmed številnih neprijavljenih izboljšav, ki so del njegovega vsakdana.

Male izboljšave:

Ivan Štucin, Divizija C je zaposlen kot urejevalec hidravličnih stiskalnic v delavnici prešanja komutatorjev. Pri svojem delu nenehno skrbi za izboljšave strojev in orodij, s tem pa tudi za izboljševanje delovnih razmer ter za povečanje produktivnosti in kakovosti izdelkov. Svoje inovativne ideje nenehno prenaša v proizvodni proces ter spremlja in vrednoti njihove učinke. Leta 2005 je tako ob vsakodnevnih inovativnih idejah uspešno izvedel tudi sedem prijavljenih inovativnih predlogov, in sicer eno tehnično izboljšavo in šest malih izboljšav. Trije njegovi inovativni predlogi so neposredno vplivali na izboljšave orodij, po dva pa na zvišanje produktivnosti in izboljšanje delovanja strojev.

Koristni predlogi:

Emil Namar, Divizija A opravlja delo vzdrževalca mehanika v delavnici Vzdrževanja. Poleg tega je tudi član skupine vzdrževalcev, ki vzdržuje stroje v Kolektorjevih povezanih podjetjih po svetu.

Njegova težnja po nenehnem iskanju novih rešitev ter obširno strokovno znanje s področja hidravlike in pnevmatike sta zastoj marsikaterega stroja skrajšali na minimum ali ga v celoti odpravili. Njegovi inovativni predlogi so družbi omogočili kar precej prihrankov.

Njegove osebnostne vrline, ki se kažejo tudi pri njegovem delu, so vzpostavljanje pristnih odnosov v delavnici Vzdrževanja in pristne komunikacije z vsemi, ki sodelujejo pri reševanju problemov. Hkrati je tudi delaven, samostojen, predvsem pa iznajdljiv.

Rečemo lahko, da je »taprav vzdrževavec«.

Prenova hišne restavracije

Naše poslovanje v stari kuhinji se bliža koncu. Že čez nekaj dni bo restavracija postala gradbišče. V zvezi s tem smo vam dolžni kar nekaj pojasnil, saj bo jedilnico med prenovo zamenjal šotor, v katerem vam bomo postregli s suhimi obroki – ali kot se pri nas udomačeno in pomensko pravilno reče – z »lunch paketi«. Pa pojdimo lepo po vrsti in si pogledjmo, kaj smo počeli v minulih dveh mesecih in kaj nas še čaka.

Še zadnji pogled na Kolektorjevo restavracijo, ki bo deležna temeljite prenove

Priprava na nadomestni prostor

Za čas, ko bodo prenavljali kuhinjo, smo nadomestni prostor najeli v OŠ Idrija. Ob tej priložnosti bi se rad še enkrat zahvalil vodstvu šole, ki nam je posodilo svoje prostore za izvajanje dejavnosti med našim »brezdomstvom«.

Pripravljali bomo dve vrsti suhih obrokov na dan.

- Prvi paket bo vedno vseboval sendvič (150 g kruha) z neko mesno jedjo (dunajski zrezek, prekajen svinjski vrat, piščančji file ...). V paket bomo vsak dan priložili napitek in sadje, pa tudi kakšen posladek ali solato.
- Drugi paket bo vseboval 150 g kruha (belega ali polnovrednega), napitek, sadje in posladek. Po želji si boste lahko izbrali katero izmed konzerv ali kremni oziroma sirni namaz.

Malica pod šotorom

Pod šotorom bo malica potekala po enakem razporedu, kot velja zdaj. Sprememba bo le pri nočni izmeni, ki bo suhi obrok prevzela pred nastopom dela – torej od 21.30–22.30. Nočni suhi obrok bo vedno drugi paket, sendvičev pa v nočnem času ne bo. Prvo nočno malico pod šotorom bomo postregli 28. 6. zvečer. Ne pozabite – prevzem je od 21.30.–22.30!

- Pripravljali bomo tudi sendviče, vendar samo klasične (šunka, sir; pršut, sir; mortadela, sir; suha salama, sir; sir). Spremeniti nameravamo tudi program prigrizkov v prodajnih vitrinah s slanimi prigrizki.

Zadnji dnevi

Zadnje tri dni bomo v stari kuhinji pripravljali le en meni, vendar bo ta prilagojen tako, da bo sprejemljiv tudi za tiste, ki ne uživajo mesnih jedi. Jedilnik smo tako zastavili zato, da bo del ekipe lahko pripravjal selitev v nadomestne prostore, hkrati pa si ne želimo, da bi nam ostalo preveč neporabljenih živil.

Vrnitev

Po predvidevanjih naj bi dela na objektu končali do 25. avgusta 2006, kmalu potem pa se bo Restavracija Kolektor svojim gostom prikazala v novi in lepši podobi. Več o novi kuhinji in opremi v njej pa vam bomo podrobneje zaupali v prihodnji številki Komunitatorja.

Naj pa vam že zdaj namignemo, o čem resno razmišljamo za čas po prenovi:

- o dnevni juhi, ki bo za skromno doplačilo na voljo vsak dan,
- o topli malici vsako soboto dopoldne,
- o dveh novih sendvičih, ki bosta izbiro naših sendvičev povečala na devet,
- o toplih prigrizkih, ki jih je mogoče prijeti v roke, namenjenih tistim, ki jih nizka cena tople malice na krožniku ne prepriča.

Naj se na koncu zahvalimo vsem, ki nas s svojim obiskom, potrpežljivostjo v vrsti in lepimi besedami podpirate, predvsem pa tistim, ki nas opozarjate na kakšno napako in pomanjkljivost. Teh opazk smo še posebej veseli, saj nas s tem spodbujate, da smo pri svojem delu kritični do samih sebe.

Boštjan Novak

Ker smo menili, da lahko s sistematično prodajo rabljene opreme še nekaj iztržimo, smo po oglaševanju, ki je trajalo teden dni, 20. maja 2006 v prostorih restavracije zbrali kar lepo število potencialnih kupcev ter prodali dobršen del stare opreme. Interesenti so bili tako iz Idrijsko-cerkljanskega območja kot tudi iz drugih delov Primorske. Vsak kupec je skupaj s polo nalepk dobil svojo številko. Izbiranje je potekalo po načelu, kdor prej nalepi na določeno mesto, ta dobi. Z interesi smo sklenili pogodbo in čez nekaj dni bo stara kuhinjska oprema zamenjala lastnika.

Poškodbe pri športu

V prejšnji izdaji Komunitatorja sem nekaj besed namenila pomenu gibanja in športa za preprečevanje sodobnih kroničnih bolezni. Verjamem, da vas je toplo pomladansko sonce že zvabilo v naravo, na kolesa in igrišča, le na plavanje v Idriji bomo morali vsi skupaj še kak dan počakati. Kot rečeno, je šport zelo koristen način preživljanja prostega časa, hkrati pa na nas prežijo tudi številne pasti, ki nam, če nanje nismo pozorni, lahko povzročijo tudi marsikatero nevšečnost. Zato vas želim tokrat opozoriti na nekaj slabosti (poškodb) nekaterih najbolj priljubljenih zvrsti športa in vam predstaviti, kako se jim lahko izognete.

Športne poškodbe so tiste poškodbe, ki nastanejo pri rekreativnem športu, na treningih ali tekmovanjih. Vzroki zanje so različni, najpogosteje pa so posledica neustrezne telesne pripravljenosti, nepoznavanja pravil posameznega športa ali neustrezne športne opreme. V grobem jih lahko delimo na dve skupini, in sicer na akutne poškodbe (zvin, izpah, zlom, nateg mišic) in poškodbe zaradi čezmernih obremenitev (mikroskopski zlomi kosti, vnetja kit). Prve so navadno posledica enkratnega dogodka (nesreča, padec), druge pa nastajajo počasneje, bolj prikrito in so posledica dalj časa trajajočih in ponavljajočih se obremenitev posameznih sklepov, vezi ali mišičnih skupin.

Hoja

Hoja je najbolj naravna (in med Slovenci tudi najbolj priljubljena) oblika človekovega gibanja, zato jo le s težavo uvrščamo med prave športne dejavnosti. Ta oblika rekreacije je povsem nenevarna, dokler gre za hojo na nezahtevnem terenu. Drugače je pri planinarjenju, saj je pri tovrstni dejavnosti večje tveganje

za zdrse in poškodbe zaradi padcev ali udarcev padajočega kamenja. Pri manj izkušenih planincih obstaja tudi nevarnost podhladitve, izčrpanosti in dehidracije, pogoste pa so tudi različne težave zaradi bolezni srca in ožilja (motnje srčnega ritma, visok krvni tlak). Pomembno je, da smo za hojo v hribe telesno zadostno pripravljene, da imamo kakovostno (nedrsečo) obutev, ki daje zadostno oporo v gležnjih, da imamo s seboj dovolj hrane in še posebej tekočine ter da imamo za vzpone v visokogorje tudi ustrezno varovalno opremo (čelado, varovala pred padci). Izogibati se moramo vzponom v zelo vročem in soparnem vremenu, to pa še posebej velja za bolnike s kroničnimi boleznimi srca in ožilja ter dihal. Ker gre za gibanje v naravi, se moramo zavarovati pred insekti (klopi, komarji), pozabiti pa ne smemo niti za ustrezno zaščito pred soncem.

Tek

Tudi tek sodi med zelo priljubljene oblike športnih dejavnosti, saj zagotavlja zelo veliko energetske porabe in je dober trening vzdržljivosti srca in ožilja. Poglavitna slabost teka je večja obremenjenost sklepov spodnjih okončin (stopala, gležnji, kolena), zato intenzivnejšo vadbo odsvetujemo tistim posameznikom, ki že imajo težave s temi sklepi. Škodljiv vpliv teka nanje lahko zmanjšamo z izbiro mehkejšega terena in z ustreznimi tekaškimi copati, ki dobro ublažijo udarec tal na nogo. Ker se blažilna sposobnost takih copat zmanjšuje sorazmerno s pretečeno razdaljo, jih je treba zamenjati približno enkrat na leto (če pretečete približno 20 kilometrov na teden). Tekalci, ki pogosto tečejo ob robovih cest, zlasti v večernih urah bolj ogrožajo cestni promet, zato je pomembno, da so oblečeni v svetlejša oblačila z odsevnimi poudarki.

Kolesarjenje

Kolesarjenje je ena od najlepših oblik športno-rekreativnih dejavnosti, saj nam omogoča, da v razmeroma kratkem času premagamo velike razdalje, pri tem pa smo ves čas v neposrednem stiku z naravo. Priporočljivo je za posameznike, ki okrevajo po poškodbah kolen in pri ljudeh z degenerativnimi spremembami v kolenih. Ker pa gre za gibanje, pri katerem naše telo ni v

neposrednem stiku s podlago (tlemi) in pri katerem so precej velike tudi hitrosti, obstaja pri kolesarjih večje tveganje za poškodbe vsega telesa, med katerimi so najnevarnejše (večkrat tudi usodne) poškodbe glave. Zato je pomembno, da vedno uporabljamo kakovostno zaščitno čelado (imeti mora certifikat) in da jo tudi pravilno namestimo na glavo. Njen spodnji rob mora biti vzporeden s tlemi. Če je pomaknjena preveč nazaj, sta bolj izpostavljena čelni in stranski del glave, če pa je pomaknjena preveč naprej, je bolj izpostavljeno zatilje. Če pademo s čelado na glavi, je ne smemo več uporabljati, saj nam ne daje več zadostne zaščite, ne glede na to, da na njej ni vidnih poškodb. Zaradi neugodnega položaja telesa na kolesu in zaradi izpostavljenosti medenice in hrbtenice tresljamem, ki se na telo prenašajo prek sedeža kolesa, je kolesarjenje manj primerno za osebe z bolečinami v hrbtenici ali z okvarami hrbtenice.

Organizacijo tokratnega Dneva Kolektorja je prevzel Ydria sport pod vodstvom Sineta Pečelina. Nabor fotografij si lahko ogledate na intranetu.

Služba za kadre in PR uprave Kolektor Group.

Preureditev in obnova carinskega skladišča v Spodnji Idriji

Sredi maja so začeli v Spodnji Idriji obnavljati carinsko skladišče, ki ga je za hranjenje reprodukcijskega materiala koncernovih proizvodnih podjetij Kolektor Pro, Ascom in Prokol pred dvema letoma kupil Prokos, ta družba pa je registrirana tudi za opravljanje carinske (z izjemo špediterske) in skladiščne dejavnosti. V prenovljenem regalnem skladišču bo po novem mogoče shraniti skupaj 2200 palet. Vanj bodo do konca Kolektorjevega kolektivnega dopusta preselili reprodukcijski material s treh lokacij, in sicer iz Divizij A in B ter iz Ascoma, material skupine za mehatroniko v koncernu, prešno maso, pripravljeno za proizvodnjo v Diviziji A, ter zaloge drobnega potrošnega materiala in rezervnih delov oziroma tako imenovanih aluminatov v Diviziji C.

Obnova skladišča v Spodnji Idriji je zahtevna, kajti iz njegove notranjosti je treba odstraniti asfalt in ga nadomestiti z materiali, ki bodo zaradi ravne podlage regalnim viličarjem omogočali natančen dostop do najvišjih paletnih mest. Funkcionalnejša in drugačnega videza bo tudi zunanost objekta

Do 15. avgusta, do takrat je namreč pridobljena lokacijska informacija, je možna postavitve začasnih skladiščnih šotorov ob Diviziji B in sicer dveh v velikosti 10 krat 20 in enega 45 krat 20 metrov

Med obnovo to blago začasno skladiščijo v treh skladiščnih šotorih, postavljenih na parkirišču ob Diviziji B Kolektorja Pro v Idriji. V dveh je približno 600 palet z reprodukcijskim materialom, v enem pa še 200 palet jeklenih vezov. Tudi po prenovi skladišča v Spodnji Idriji bo koncern baker in prešno maso zaradi omejenih prostorskih možnosti še naprej skladiščil v skladišču Interevropo v industrijski coni v Logatcu. Sicer pa bodo po prenovi v spodnjeidrijskem skladišču uvedli hranjenje materiala prek črtne kode in na ta način odpremljali Kolektorjeve izdelke za kupce po svetu in doma.

Po besedah vodje skladišča je bilo doslej povprečno na mesec pretovorjenega več kot tisoč ton reprodukcijskega materiala, po prenovi bodo količine še večje, saj bo treba k reprodukcijskemu materialu pristihi še izdelke.

PROKOSčlan **KOLEKTORGROUP**

TRGOVINA IN POSREDNIŠTVO Lapajnetova 9, Idrija

Certified ISO 9001 : 2000 by

**Odkup in prodaja odpadnih surovin,
trgovina z izdelki črne in barvne metalurgije,
posredovanje proizvodnih storitev,
prodaja komutatorjev za rezervne in nadomestne dele.**

Koling se ja odrezal z obnovo Jamskega dvorca v Postojni

Jamski dvorec je bil zgrajen v letih 1927/28, torej v obdobju italijanske okupacije, in to po načrtih italijanskega arhitekta Palumba. V njem so bili prostori tedanje uprave Postojnske jame, prostori za namestitvev osebja in gostinski obrat. Neoklasicistična stavba še dandanes daje vtis izbranosti in prefinjenosti.

Objekt je bil leta 1991 razglašen za kulturni in zgodovinski spomenik.

Od zgraditve do zdaj je bilo v notranjosti stavbe, predvsem v šestdesetih in sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, sicer izvedenih nekaj manjših sprememb, ker pa so bili prostori nefunkcionalni in oprema dotrajana, se je investitor (Postojnska jama, d. d.) odločil za popolno prenovo objekta.

Na razpisu je posel za izdelavo celotne projektne dokumentacije ter za izvedbo del na strojnih in elektroinštalacijah pridobil Koling, d. o. o. Projekti so začeli nastajati aprila 2005, dela pa smo začeli izvajati konec januarja 2006.

Prostori Jamskega dvorca, namenjeni za gostinsko dejavnost, so v pritličju stavbe in obsegajo dve restavraciji: »Venecijanko«, ki je namenjena manjšim zaključnim skupinam in ima neposreden dostop do kuhinje, in »Zmajev hram« z osrednjim točilnim pultom. V tem delu so bili posegi mogoči le pod

nadzorom Zavoda za spomeniško varstvo. Poleg prenove obeh restavracij je bila v tem delu stavbe razširjena ter v celoti po veljavnih standardih prenovljena tudi glavna kuhinja. Pred prenovo je bil dostop do medetaže in prvega nadstropja mogoč le po stopnišču, to pa je bilo neprimerno za starejše osebe in invalide. Zato so za dostop v zgornje etaže vgradili dvigalo, dela pa so potekala pod skrbnim nadzorom Zavoda za varstvo kulturne dediščine. V medetaži so v celoti prenovljeni sanitarni prostori, v skalni niši za objektom pa je na novo zgrajena tudi garderoba za obiskovalce.

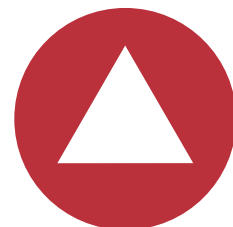
V prvem nadstropju Jamskega dvorca sta bili pred prenovo poleg osrednje dvorane še dve manjši dvorani. Z rušenjem predelnih sten ter notranjega stavbnega pohištva, ki je delilo dvorane, smo prek na novo zgrajenega mostička čez stopnišče in umestitvijo zasteklitve »V skalci« celotno prvo etažo povezali v funkcionalno celoto. Nova je tudi stopniščna povezava na mansardo, v kateri smo stare pisarne predelali v kongresni center z novo dvorano za predavanja.

Opremo za strojne inštalacije ter kanalske razvode smo postavili na podstrešju ter na terasi za objektom. Zamenjava inštalacij je bila tako za projektante kot tudi za izvajalce najtežavnejše delo, saj je bilo treba na novo urediti prezračevanje ter druge strojne in elektroinštalacije, seveda brez vidnejših posegov v spomeniško zavarovano stavbo.

Rok za izvedbo del je bil zelo kratek, saj naj bi bila dela končana še pred večjim obiskom turistov med prvomajskimi prazniki. Družba Koling, d. o. o., je skupaj z izvajalcema gradbenih in obrtniških del uspešno končala dela v pogodbenem roku ter izročila objekt v obratovanje. ◀

Miran Eržen

KOLING

Ponudba zaščitne opreme, ne le za industrijo, ampak zaradi udobnosti in izgleda tudi za zaščito pri vsakdanjih hišnih opravilih. Prepričajte se sami v naši trgovini na Arkovi 11 v Idriji, ali nas obiščite v spletni trgovini www.evt.si

- Cokli in natikači
- Rokavice vseh vrst
- Športni delovni čevlji
- Čelade in zaščita kape
- zaščitna in sončna očala
- Delovne obleke in kombinezoni

Ter druga zaščitna oprema

EVT-SISTEMI d.o.o. **www.evt.si**

Tel: 05/37-22-620 \ Tel. Trg.: 05/37-73-129

Nataša

Nataša Černilogar s.p.
Gortanova 3, IDRJA
tel.: 05/37 22 920,
GSM: 031/302-877

NISMO POZABILI NITI NA POLETNE PRIČESKE. TUDI LASJE NAMREČ POTREBUJEJO NEKAJ NOVEGA, SVEŽEGA - LAHKO SI OMISLITE KODRE ALI MORDA PRELIV, KI BO OSVEŽIL BARVO VAŠIH LAS, LAHKO TUDI PRAMENE, KI BODO POUJARILI VAŠO LEPOTO. ZA POLETNE DNI VAM PONUJAMO TUDI SONČNO LINIJO, KI BO VAŠE LASE NAJBOLJE ZAVAROVALA PRED SONCEM IN SOLJO ...

**MED DOPUSTOM, TO JE
OD 31. JULIJA DO 10. AVGUSTA 2006
BO SALON ZAPRT**

VSEM ŽELIMO PRIJETNE POČITNICE!

LEPI LASJE SO VAM V OKRAS, ZATO NAJ VAM BODO V PONOS!

NARAVNA ZAGORELOST TELESA JE ZNAK ŠPORTNEGA DUHA, PRIVLAČNOSTI IN ZDRAVJA. ČEPRAV VAS DO DOPUSTA LOČI ŠE NEKAJ ČASA, LAHKO LEPO ZAGORELO POLT DOBITE ŽE PREJ V NAŠEM SOLARIJU:

«ULTRA TAN PARAGON POWER HP»,

KI VAM OMOGOČA HITRO PORJAVITEV BREZ TVEGANJA. PRIVOŠČITE SI GA TUDI ZATO, KER SONCE ALI SOLARIJ VPLIVA NA DOBRO POČUTJE. SICER PA ŠE TAKO LEPO OBLAČILO IZGUBI SVOJ ČAR, ČE IZ NJEGA KUKAJO SNEŽNO BELE NOGE IN ROKE.

Delovni čas:

ponedeljek - sreda: 8.00 - 13.00
torek - četrtek: 13.00 - 19.00
petek: 11.00 - 19.00
sobota: 7.00 - 12.00
Nedelja in prazniki zaprto!

Ob 150. obletnici »idrijske« Županove Micke

Odkar je pogorelo nekdanje ljubljansko Stanovsko gledališče, se Idrija ponaša z najstarejšo ohranjeno gledališko stavbo na Slovenskem. Postavljena je bila za časa vladavine razsvetljene cesarice Marije Terezije, točneje okrog leta 1770. Nastanek gledališkega poslojja je bil tako ali drugače neposredno povezan z zgraditvijo žitnega skladišča (»magazina«), saj sta obe znameniti stavbi nastali domala sočasno, druga ob drugi. Na podlagi razpoložljivih zgodovinskih virov in literature ni mogoče docela razjasniti zanimivega vprašanja, kakšno je bilo pravzaprav sosednje graditve obeh sosednjih poslojij. Po nekaterih navedbah (Arko) naj bi gledališče zgradili šele po zgraditvi skladišča, in to z materialom, ki je ostal po zidavi te stavbe, drugi pisci pa trdijo, da so že ob začetku zidave »magazina« na mestu poznejšega teatra najprej postavili začasno shrambo za orodje in material, po dograditvi žitnega skladišča pa so to stavbo samo povečali in preuredili v gledališče.

Znani računski svetnik Benneker je ob nadzoru rudnika leta 1815 zapisal: »Gledališče so postavili na zasebne stroške; sezidali in opremili so ga uradniki in rudarji s pomočjo prostovoljnih prispevkov. Njegov namen je plemeniti, ker daje priliko, da se človek omika in olika.« Vsekakor je idrijski teater iz prvotne zasebne lastnine šele pozneje prešel v posest rudnika in države. Stavba je bila namenjena predvsem gledališkim predstavam, ob teh pa tudi drugim kulturnim, družabnim, zabavnim in dobrodelnim prireditvam. Občasno so poskrbeli celo za koncerte in zanimiva predavanja. V prvih desetletjih do sredine 19. stoletja so največkrat nastopale tuje in potujoče nemško ali italijansko govoreče igralske skupine.

Gledališka dvorana okrog leta 1900. Posnetek objavljen v Izvestju idrijske realke leta 1905

Šele v spremenjenih razmerah po prelomnem revolucionarnem letu 1848 se je na idrijskem gledališkem odru uveljavila tudi domača slovenska beseda. Uprizorili so več slovenskih predstav, med njimi leta 1856 znamenito Linhartovo Županovo Micko. Dogodek je v mestu naletel na veliko zanimanje in odobravanje, brez dvoma pa je vplival tudi na krepitev narodne zavesti. V drugi polovici 19. stoletja je gledališko dogajanje v Idriji postopno dobivalo prevladujoč slovenski značaj, zlasti po letu 1889, ko je bilo ustanovljeno domače Dramatično društvo. Notranjstveno in opremo teatra so leta 1872 temeljito preuredili pod vodstvom znanega idrijskega podobarja Jurija Tavčarja. Gledališče je bilo opremljeno z dragoceno garderobo in lepimi kulisami. Dvorana je bila znotraj lesena, vse lože pa so bile prevlečene z rdečim žametom ter okrašene z različnimi izveski

Idrijsko rudniško gledališče okrog leta 1900. Posnetek objavljen v Izvestju idrijske realke leta 1905

in ornamentalnimi izrezi. Tako je bila notranjost gledališča prav prijetna in udobna ter podobna drugim takratnim večjim gledališkim dvoranam. Profesor Makso Pirnat je v četrtem izvestju realke (1905) opisal idrijski »Talijin hram« takole: »Sedanja stavba je 27m dolga in 12,5m široka; oder sam ima 8m dolžine in 11m širine. V gledališče vodi glavni vhod, dvojne stopnice vodijo v prvo nadstropje, dvojne v garderobo in tudi oder ima en vhod od zunaj. V gledališču je prostora za 300 – 400 ljudi, za Idrijo popolnoma dovolj. V pritličju se nahaja 17 lož, v prvem nadstropju pa 19; v pritličju zadaj je stojišče, spredaj pa tudi sedeži. Pred sedeži je prirejen prostor za godbo. Oder ima precej prostora, a je brez stropa, da so lažje premikali kulise.« Po zaslugi profesorja na realki, kulturnika in sokolskega starešine Engelberta Gangla so leta 1913 postavili modernejši oder in nove kulise ter napeljali električno razsvetljavo. Največji razcvet je idrijsko gledališko življenje doživelo v politično, društveno in kulturno razgibanem obdobju pred prvo svetovno vojno. Takrat je imelo idrijsko Dramatično društvo kakih 60 rednih članov, obvladovalo je pester in bogat repertoar ter pogosto nastopalo. Največkrat so igrali pred praznikom sv. Ahacija (na predvečer 22. junija) in pred cesarjevim rojstnim dnevom (18. avgusta). Poleg domačih »diletantov« so Idrijčane v tistih časih večkrat razveseljevala tudi gostovanja najznamenitejših slovenskih igralcev. Po morečih letih prve svetovne vojne je Idrijo znova zajelo gledališko navdušenje in sledilo je še nekaj nadvse plodovitih igralskih sezon. Žal je živahen kulturni utrip v Idriji nasilno pretrgala italijanska fašistična oblast, ki je leta 1927 prepovedala delovanje vseh slovenskih društev, med njimi tudi Dramatičnega društva.

Usoda gledališke stavbe je bila odtlej četrto stoletja dokaj žalostna – bila je povsem zanemarjena, največ pa so jo uporabljali za skladišče. Po obnovi leta 1952 je bila za tri desetletja preurejena v dobro obiskovano kinodvorano in kot taka je (zaradi vmesnega požara) dočkala še dve posodobitvi ob koncu osemdesetih let. Dobila je tudi zveneče in obetavno ime Filmsko gledališče, žal pa je življenje v njej v zadnjih dveh letih – z izjemo občasnih prireditev – skorajda zamrlo.

Nekdanji terezijanski teater, dandanes eden ključnih spomenikov

Cvet in osad tega leta

Huda zima in zimska pomlad sta nas predolgo zadrževali pred televizijskimi zasloni, tako da smo postali že kar malce čudni. Nič čudnega torej, da se nam je priljubila televizija in še posebej reklamni oglasi! Tisti romantični za damske vložke »Povej mi, Katrin, o udobju, ki ostaja ...« ali pa dramatični prikazi uporabe čistil za večje in drugo kanalizacijo. Našo priljubljeno ponavljanko oglasov redno motijo poročila, filmi in drugi dodatki skupaj z Ališičem, ki ob nedeljah s formulo ena pridrvi na ekran, se poliva z bencinom in vsaj dvakrat eksplodira.

Ker skratje venomer kričijo, da smrdi, smrdi, smrdi, je sosed Lujze oni dan šel k ornitologu za nos. Pa mu je rekel, da je voh normalen, ker je po političnem testu takoj zavohal težave pri evidentiranju kandidatov za idrijskega župana. Do volitev je le še kratko poletje. Stranke iščejo namige o kandidatih z anonimnimi telefonskimi anketami in se z nerodnimi vprašanji izdajajo, v čigavem interesu merijo politično mikroklimo. Kandidati bi s svojo kompanijo že morali začeti predvolilno kampanjo. V orbiti je nekaj imen, vendar nobeno ni ženskega spola. Čudno, da komisija za oblikovanje občine Spodnja Idrija še ni izbruhnila svojega, saj so imeli vse pripravljeno, le občina se jim ni zgodila. Zakaj ne bi bil idrijski župan enkrat fant od Fare, da bi popeljal to krajevno skupnost iz hiralnice, v katero jo je pahnila občina. Kot so neke marčevske nedelje letos po Radiu Odmev izjavljali krajani, je Spodnja Idrija tako podhranjena, občina pa do nje tako mačehovska, da se človek čudi, kako je lahko dosegla tako preobrazbo, da se je iz zaprašene vasi razvila v mestece s širokimi ulicami, okrašenimi s cvetjem, kot zapisano v marčnem manifestu Za novo občino. Rečeno je bilo tudi, da Idrija sredstva porablja zelo netransparentno. To pa so udarci iz prtiličja. Idrijska občina je vedno upoštevala zaklone, zapise, napise ter predpise in celo podpise! Tudi neracionalnosti ji ne gre očitati. Zgled imamo pred nosom. Včasih smo imeli Dan rudarjev, čipkarski festival in praznik Občine Idrija. Zdaj je vse troje, kot Sveta trojica, združeno v enem prazniku, Festivalu idrijske čipke.

Po starem verovanju smo mislili, da datuma zapovedanega čipkarskega praznika ni mogoče spreminjati. Ker pa nič ne sme biti tako, kot je bilo, je bilo treba festival preložiti v junij, med svetovno nogometno prvenstvo, da bo še več praznikov

idrijske kulturne dediščine, je zdaj v lasti občine Idrija. Na srečo so že v igri novi idejni prenovitveni projekti, delo arhitekta Marka Lavrenčiča, a jih bo treba za pridobitev vseh zahtevanih soglasij in gradbenega dovoljenja še ustrezno dodelati. Častitljivi zgodovinski stavbi, ki je po več kot dvestotridesetih letih ohranila prikupno baročno-klasicistično obliko, se morda vendarle obeta svetlejša prihodnost. ♦

Janez Kavčič

na kupu. Bojda so Italijani, ki so najštevilnejši tuji obiskovalci festivala, svoj tradicionalni feragosto zaradi fuzbala premaknili kar v giugno. Nekateri gostinci so nogometni mrzlici v čast v lokale namestili TV-ekrane. Škoda, da ob njih ni še kakšne klekljarice, da bi gosti lahko gledali premetavanje klekeljnov po bulah in še brcanje bule po igrišču, kajti Fortuna, vladarica sveta, je trdno stopila v znamenje nogometne žoge, v Idriji pa v znamenje čipke. Mednarodna nogometna zveza je čipkarski šoli Idrija za njen jubilej podarila 130 žog. Tekmovanje v klekljanju naj bi združilo fuzbal in čipke. Papirci in klekeljni naj bi bili pripeti na žogah namesto na bulah. Pa s tem presenečenjem ni bilo nič, ker so neuki darovalci žoge napolnili z zrakom namesto z bukovo žagovino. Žal pa je blišč otvoritvene slovesnosti, ene boljših doslej, zbledel že naslednji dan, ko so turisti zaman iskali stojnice, da bi kupili čipke, papirce in spominke. Tradicionalno sta bila dneva po dvigu zastave festivala sejemska in tekmovalna, a se je utečen ritem podrl. Kar iznenada se je na prenovljenem trgu znašla sladoledna kišta, ki je videti kot pozabljen kontejner na kamniti palubi zapuščene ladje. Dovoljenja zanjo pa ni dobil domačin, saj Idrižčan na neidrijskem placu nima česa iskati, še posebej, če ni v arhitektonski navezi. Namen tega veličastnega okrasja idrijskega središča je večplasten. V njem prodajajo dober enoplastni sladoled. Tam bo tudi sedež za alarmiranje in obveščanje o odstopanju zgornjih plasti trga, ki ga sestavljajo dragocene sive kamnite plošče. V zabojniku bodo pripravljena intervencijska lepila, npr. karbofix, superatak, puop in druga, ker se nikoli ne ve, katero prime. V noči pred junijsko polno luno je ta »kučica« dobila še plast rdečih napisov. Ljudstvo jo je popisalo z zahtevo »Podreka izgini iz Idrije!« in še marsikaj drugega je bilo mogoče prebrati. Prepozno. Tedaj, ko je arhitekt vstopal z načrti v Idrijo, bi moral biti glas ljudstva odločnejši, predvsem pa bolj upoštevan. Vsebin te grafitov bo težko oprati, tudi ominno bianco mu ne bo kos! Zadnje čase je Idrija vse pogosteje omenjana. V ospredju niso več Da Vincijeva šifra, doktor romani in operacijske mize, temveč idrijske maturitetne pole! Res je nekaj narobe s to Zemljo. Zdaj, ko je najbolj oddaljena od sonca, pritiska najhujša vročina! ♦

Niko Jereb

- prevozi skupin
- prevozi oseb
- TAXI služba
- najem kombijev

GSM: 041 648 393

RCT
RCT
RCT

RCT TRANS
Partizanska 8
5280 IDRİJA

- prevozi blaga (do 7,5t-40m³)
- prevozi nevarnih snovi
- hitra dostava stvari
- organizacija prevozov

E-mail: rcctrans@amis.net

Vzhodno od raja

Že kar nekaj časa je preteklo, ko je na pobudo Muzejskega društva Idrija skupina s Cerkljanskega in iz Idrije odkrivala Ameriko; pred nami jo je – pogojno rečeno – odkril že Kolumb, čeprav je Amerika s svojimi prebivalci obstajala že pred njim. Odkrivala pa so jo – svoj bodoči raj – še mnoge generacije (tudi slovenske) pred nami. Glede na idrijsko oziroma cerkljansko »latovščino« je bilo treba že kakemu popotniku na avionu razlagati, kdo da smo. Tista pikica v Evropi, Slovenija, pa da je nekje med Italijo in Avstrijo. To je bilo treba početi kar še nekajkrat čez lužo.

San Francisco – rajsko mesto, Alcatraz – onstran zaliva – za mnoge pekel: pokora za grehe in potovanje v nepovrat.

»Babica, včeraj si rekla, da pekla sploh ni.« Babica: »Bog si nikoli ne bi mogel izmisliti nekaj tako neumnega, da bi se lotil delati pekel.« Sophia: »Ja, velik silen pekel.« Babica: »živiljenje je dovolj težavno že brez tega, da bi bil človek povrh še kaznovan.«

John Steinbeck ob Lannery Row (ulica ribjih konzerv) v Montereyu mt

Monterey, obmorsko kalifornijsko mesto južneje je ovekovečil pisatelj irsko-nemškega porekla John Steinbeck, sicer pa rojen v bližnjem Salinasu. V Montereyu se morskih levov ne sliši več, pač pa mnoge kolonije ptic, ki se vrešče drenjajo ob zalivskih in na čereh. Barke so pristajale tam, kjer so namakale svoje repe v morje tovarne ribjih konzerv. »Ulica ribjih konzerv« obstaja delno avtentično ohranjena še danes, a kje so vsi zvodniki, vlačuge in drugi iztirjenci – ponižani, izkoriščani, nagnjeni v eni izmed siromašnih ulic ameriških velemest? Klateži, ki so s slastjo pojedli povozenega petelina, korenje, ki je padlo z voza. Nad vsem pa vejejo pisateljev humor in simpatije nad tragiko teh ljudi. Kje je »DOC« s svojim laboratorijem za žabe in druge živali! Danes si lahko ogledamo čudovit ogromen akvarij. Roman »Vzhodno od raja« – zelo znan po istoimenskem filmu s prizgodaj umrlim Jamesom Deanom v glavni vlogi – je delni odsev pisateljeve družine. Tu so odnosi treh generacij: brat – brat, oče – sin, mati – še bolj zapleteni. Kje je hiša, na kateri noč in dan »gori (rdeča?) hišna svetilka, mesec, ki nikoli ne mrkne«?

Naš glavni cilj New Idria (opuščeni Hg rudnik) pa se zdi, da je še bolj vzhodno od raja. Šofer, vajan asfaltnih ameriških voženj, nas je okoli poldneva pri blizu 40° C odložil na makadamskem klancu. Nadzorniku konjeniku pa se je zdelo samoumevno, da smo se izgubili. Tesnobo v mrtvem mestecu, ki bi bila primerna kulisa za nov film Vojna zvezd, je prekinil edini prebivalec s psi (eden od njih je slišal na ime Idria). Tu sedanost še izkazuje,

da »je življenje tako zelo nesmilečno«. No, ljudje so dodelali in odšli. Iskat drug raj?

Dolina smrti, Zabriski point ... vročina blizu peklu. V Las Vegasu (in kasneje na Sunset Bullevardu – Los Angeles) smo ugotavljali, kaj pomeni raj, in to umetni (ali »še bolj čudno od raja«). Dan pred ogledom področja Mesa Verde, kjer so našli ostanke najstarejših bivališč na ameriških tleh in ki je svojevrsten raj, nekoč dostopen le s plezanjem, smo se ustavili v Durangu, najbolj vzhodno na naši poti. V lokalni restavraciji ponovno niso razvozlati našega žlobudranja, pa se je tik pred zapiranjem mlajši fant le izdrl. Že smo odprli usta za razlago. Ja, celo ve za Slovenijo, je že bil tam, ne ve pa več, kje natančno. Majhen kraj, jezero z otokom v sredi. »Bled?« »Yes, yes, Bled.« Tudi pozvonili so za srečo. Fant je služil svoji domovini v Avianu kot pilot pa so se zapeljali na izlet na Bled. Tam daleč onkraj – blizu stičišča Colorada, Utaha, Arizone in New Mexica mladi fant prekipeva od navdušenja nad Slovenijo. Mar ni že pesnik rekel: »Dežela Krajnska nima lepš' ga kraja, kot je z okolščino ta podoba raja«. Prijazni šofer avtobusa J. Wheeler, navdušen glasbenik, ki si je v centru blišča – »raju« - in iluzij, da boš obogatel, tam sredi puščave v Nevadi priigrall za nakup rabljene trobente, nas je večkrat pred odhodom kar strobental skupaj. Je znal že tudi vprašati: »A smā usi?« Obljubil je, da pride v Slovenijo. Išči in se čudi! Spal boš pozneje. ➔

Marija Trušnovec

Lannery Row danes mt

Glas ljudstva ne izbira ne besed ne načina

Vodno hlajenje električne napeljave na Mestnem trgu v Idriji

...ali Cerčna (Slovenske novice, 21. 5. 2006)

Rudniška topilnica je v zelo klavrnem stanju. Že dve leti iz nje odvažajo vse, kar je mogoče odpeljati, oz. vse, kar tehta manj kot dvesto kilogramov. Tako so »znanci« doslej na odpad odpeljali tudi že precej Špirek - Čermakove peči, zato je vprašanje ali jo bo sploh še mogoče na novo postaviti. Ker za to vedo tako na policiji in v muzeju kot tudi na rudniški upravi, se velja vprašati, ali ni morda komu vendarle do tega, da bi objekt toliko izropali, da bi ga na koncu lahko samo še porušili. Ko je Kolektor izrazil željo po širitvi na tem območju in bil hkrati pripravljen urediti objekt, za to ni bilo posluha. Kljub temu pa je bilo pripravljenih več simpozijev, na katerih so razpravljali, kako bi kazalo objekt ohraniti zanamcem. Glede na stanje bomo verjetno priča še kakšnemu, na katerem bodo razpravljali, kako se rešiti mestne sramote. Za zdaj je ta le zavetišče skupini, ki si ga je uredila za prirejanje žurov in podobnih rabot

BRUS

TRANSPORT

BRUS d. o. o., Srednja Kanomlja 21 a, 5281 Spodnja Idrija

Tel.: (05) 37 25 200; Fax: (05) 37 42 489

